

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšana 12. klasē

DIPLOMDARBS

Autore: Maija Stikute

Studentu apliecības Nr.: ms15073

Darba vadītāja: Dr.philol. prof. Ilze Stikāne

Rīga 2019

ANOTĀCIJA

Diplomdarba „Regīnas Ezeras romāna „Aka” iepazīšana 12. klasē” mērķis ir izstrādāt metodiskās sistēmas variantu, kas veicinātu Regīnas Ezeras personības un romāna „Aka” apguvi.

Darbam ir piecas nodaļas ar apakšnodaļām, kā arī ievads, secinājumi un pielikumi. Pirmajā nodaļā apzināta literatūra un apkopotas galvenās atziņas par literatūru kā mācību priekšmetu, noskaidrots par tā specifiku un būtību. Otrajā nodaļā izzināta Regīnas Ezeras personība un daiļrade, pievēršot uzmanību arī romānam „Aka”. Trešajā nodaļā aprakstīta skolotājas gatavošanās darbam klasē, kas ietver konkrētā vecumposma īpatnību izzināšanu un pētījumā iesaistīto skolēnu iepazīšanu, kā arī mācību materiālu izveidošanas procesu. Ceturtajā nodaļā skolotājas un skolēnu sadarbība Regīnas Ezeras personības un romāna „Aka” apguvei veltītajās literatūras stundās. Piektajā nodaļā veikts sadarbības rezultātu izvērtējums un analīze.

Izstrādāto metodisko materiālu efektivitāte tikusi pārbaudīta pedagoģiskās prakses laikā. Diplomdarbs iesakāms vidusskolas literatūras skolotājiem, studentiem, kā arī citiem interesentiem.

ABSTRACT

The Aim of the Diploma Paper “Familiarization with Regīna Ezera’s Novel “Aka” in Grade 12” is to develop a version of methods system which promotes the acquirement of Regina Ezera's personality and the novel “Aka”.

There are five chapters with sub-chapters in the Paper as well as the introduction, conclusion and appendices. In the first chapter, the essence of literature as a subject is summarized. In the second chapter, the personality and work in literature of Regina Ezera are learned, also paying attention to the novel “Aka”. The third chapter consists of the features of the target age group and description of the students involved in the research as well as the process of designing the learning materials is described. In the fourth chapter the collaboration among the teacher and students for the acquirement of Regina Ezera's personality and novel “Aka” in the literature lessons is described. In the final chapter the results of collaboration among the teacher and students are evaluated and analysed.

The efficiency of developed methods system has been tested and verified during the pedagogical testing. This Diploma Paper is recommended for secondary school literature teachers, students as well as those who have literature connected interest.

SATURS

IEVADS	5
1. LITERATŪRAS KĀ MĀCĪBU PRIEKŠMETA SPECIFIKA UN BŪTĪBA	7
2. IESKATS REGĪNAS EZERAS PERSONĪBĀ UN DAIĻRADĒ	10
3. SKOLOTĀJAS SAGATAVOŠANĀS DARBAM KLASĒ	17
3.1. Skolēnu vecumposma īpatnības un izmēģinājumā iesaistīto skolēnu raksturojums.	17
3.2. Tematiskais plānojums un mācību materiālu izstrāde Regīnas Ezeras personības un romāna “Aka” iepazīšanas stundām.	20
3.3. Mācību sasniegumu vērtēšana mācību procesā un vērtēšanas kritēriji	27
4. SKOLOTĀJAS UN SKOLĒNU SADARBĪBA REGĪNAS EZERAS PERSONĪBAS UN ROMĀNA “AKA” APGUVĒ	29
5. SKOLOTĀJAS UN SKOLĒNU SADARBĪBAS REZULTĀTU IZVĒRTĒJUMS	44
SECINĀJUMI	47
AVOTU UN IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS	48
PIELIKUMI	49
1. pielikums: Anketa skolēniem.	50
2. pielikums: Skolēnu aizpildītās anketas.	51
3. pielikums: Izdales materiāls skolēniem par Regīnu ezeru.	59
4. pielikums: Skolotājas stāstījums par Regīnas Ezeras personību un daiļradi.	60
5. pielikums: Skolotājas prezentācija par romānu “Aka”.	62
6. pielikums: Skolēnu mājas darbi par romānu “Aka”.	64
7. pielikums: Skolēnu izstrādātie grupu darbi.	69
8. pielikums: Skolēnu rakstītās eseja	72
9. pielikums: Skolēnu aizpildītās <i>Venna diagrammas</i> .	75
10. pielikums: Skolēnu vēstules romāna “Aka” galvenajai varonei/varonim.	78
11. pielikums: Skolēnu iegūtie punkti un vērtējumi.	84

IEVADS

Mūsdienās ir diezgan grūti runāt par lasītveľmi jauniešu vidū. To skolēnu skaits, kas uzskata lasīšanu par vienu no brīvā laika pavadīšanas nodarbēm, arvien vairāk sarūk. Viens no šīs problēmas cēloņiem ir tas, ka vizuālie un audiālie informācijas avoti ir pārņēmuši pasauli un mūsu ikdienu. Izklaide ir kļuvusi par galveno jauniešu mērķi, un nereti par vienu no svarīgākajiem faktoriem kļūst tas, cik ātri tā sniedz apmierinājumu. Tā kā grāmatu lasīšanu nevarētu nosaukt par ātru vai acumirkľīgu procesu, arvien vairāk jauniešu atsakās lasīt grāmatas, un tiek aizmirsts, ka grāmatu lasīšana ne tikai veicina skolēnu lasītprasmi, bet arī bagātina viņu garīgo pasauli.

Lai gan Latvijā no skolotāju, vecāku, gan pat valsts puses tiek darīts daudz (jauniešu un bērnu grāmatu žūrijas un skolotāju organizētās mājas lasīšanas), lai uzlabotu šo stāvokli, būtu diezgan pāragri teikt, ka tas jebkādā veidā samazinās to skolēnu skaitu, kas maz lasa. Diplomande uzskata, ka problēma nav tikai lasītvelmes trūkumā. Problēma, pirmkārt, ir ar jebkāda literārā darba pilnvērtīgu uztveršanu. Skolēniem trūkst iepriekšējo zināšanu, lai saprastu literārā darba sasaisti ar kultūru, vēsturi un vēsturiskiem notikumiem, skolēni nereti nesaprot vārdu pārnesto nozīmi, zemtekstus un simbolus.

Pēc diplomandes domām, viens no veidiem, kā radīt skolēnos interesi lasīt, ir sasaistīt literāro darbu ar viņu interesējošām problēmām un jautājumiem, to, kas viņu vecumposmā ir aktuāls. Piemēram, Regīnas Ezeras darbā “Aka” galvenā tēma ir mīlestība, nepiepildīta mīlestība un pienākuma sajūta pret tuvākajiem, kas arī vidusskolas vecuma jauniešiem ir aktuāla tēma, tādēļ šis darbs var radīt jauniešos emocionālu reakciju – līdzpārdzīvojumu romāna tēliem un viņu likteņiem. Regīna Ezera ir aizraujoša un brīžiem pat neizdibināma, arī viņas dzīvi caurvij mīlestības un pienākuma tēma, un viņas nostāja var kļūt par labu piemēru arī skolnieku dzīves vērtību izveides procesā.

Pētījuma problēma: kā skolēnus mudināt izlasīt Regīnas Ezeras romānu “Aka” un palīdzēt viņiem izprast un analizēt romāna saturu.

Pētījuma mērķis: izstrādāt metodiskās sistēmas variantu, kas veicinātu veiksmīgu Regīnas Ezeras personības un romāna “Aka” iepazīšanu literatūras mācību stundās 12. klasē.

Lai īstenotu pētījuma mērķi, diplomande izvirzījusi šādus **uzdevumus:**

1. Apzināt un analizēt literatūru par Regīnas Ezeras personību, daiļradi, liekot uzsvaru uz romānu “Aka”.
2. Apzināt pedagoģisko un psiholoģisko literatūru.
3. Izstrādāt metodiskās sistēmas variantu Regīnas Ezeras un romāna “Aka” iepazīšanai un to realizēt literatūras stundās 12. klasē.
4. Apkopot un izvērtēt skolotāja un skolēnu sadarbības rezultātus.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi un uzdevumus, tika izvēlētas šādas **pētīšanas metodes**:

1. Zinātniskās, psiholoģiskās, pedagoģiskās un metodiskās literatūras studijas.
2. Praktisks izmēģinājums literatūras stundās.
3. Skolotājas un skolēnu sadarbības rezultātu izvērtējums.

Pētījuma bāze: Rīgas xx vidusskolas 12. klase.

Pētījuma norises laiks: 2019. gada 4. februāris – 26. aprīlis.

1. LITERATŪRAS KĀ MĀCĪBU PRIEKŠMETA SPECIFIKA UN BŪTĪBA

Šobrīd dzīvojam laikā, kur viss nemitīgi mainās un maināmie arī mēs – mainās mūsu domāšana, mūsu vērtības, kompetence un to izmantošana. Nereti cilvēkos vērojama tendence tiekties pēc visa tā, kas ir mirklīgs un ātrs, tāds, kas neprasa piepūli un mūs pēc iespējas ātrāk noved pie vēlamā rezultāta. Ne tikai jaunieši, bet arī arvien mazāks skaits pieaugušo izvēlas grāmatu lasīšanu kā par vienu no brīvā laika pavadīšanas nodarbēm. Lai gan iespējams klausīties grāmatas audio formātā, gan nolādēt un pārnēsāt tās *Amazon Kindle* ierīcē, pārsvarā cilvēki savu laiku pavada interneta vai televīzijas pasaulē.

Brīžos, kad skolēniem ir uzdots lasīt grāmatu, daļa izvēlas atrast internetā jau gatavu kāda cita veidotu pārskatu vai grāmatas konspektu vai, ja grāmata ir tikusi ekranizēta, tad skolēni noskatās uz to balstīto filmu, lai tikai izvairītos no visas grāmatas lasīšanas. Ir skaidrs, ka cilvēku uzmanību vairāk pievērš jaunais, negaidītais, sarežģītais vai spēcīgais stimulē, un informācijas izvēle ir vistiešākajā veidā saistīta arī ar mūsu vajadzībām un interesēm. Lai veicinātu skolēnu vēlmi iepazīties tieši ar konkrētā daiļdarba saturu, literatūras priekšmeta skolotājam literatūras stundās ir jāveicina skolēnu interese lasīt grāmatas, izmantojot visdažādākās metodes un paņēmienus, tādējādi veidojot stundas darbu aizraujošu, emocionāli un intelektuāli piesātinātu

Literatūrai kā mācību priekšmetam ir īpaša vieta skolā un skolas mācību saturā, jo tas ir viens no dziļākajiem un visaptverošākajiem mācību priekšmetiem. Māra Zālīte ir teikusi: "Literatūra ir cilvēka mācība, dzīves mācība, mīlestības mācība, patriotisma mācība, ētika, estētika un filozofija, psiholoģija un vēsture. Literatūra ir sirdsapziņas mācība, goda un pašcieņas mācība." (Zālīte, 1987). Bet Mirdza Gaile, pedagogijas doktore, izceļ literatūras nozīmību, skaidrojot, ka literatūra, atspoguļo dzīvi tēlos un gleznās, konkretizē idejas un sabiedriskās dzīves problēmas, padara tās bērnam uztverei tuvas un saprotamas, tāpēc literatūras nozīme skolas mācīšanas un audzināšanas darbā ir sevišķi liela (Gaile 1973: 11).

Metodiķis J. Rudzītis uzskata, ka mākslas darbu mēs apgūstam kā speciāli radītu estētisko vērtību, un tā uztveršana rada baudījumu. Šajā norisē īpaši jāakcentē uztvērēja jaunrades enerģija, prieks par spēju novērtēt mākslinieka radošo potenciālu, par mākslas darba apgūšanu un līdzradīšanu, par savu garīgo aktivitāti. Tāpēc daiļdarbu nevar ne mācīt, ne iemācīt, ne iemācīties. Skolēnu sadarbībā ar skolotāju to gan var apgūt, iepazīt (Rudzītis 2000: 48., 49). Turpretī

literatūras metodiķe Ē. Zimule uzskata, ka iedziļināties tekstā, uztvert būtiskāko, saskatīt autora pasaules skatījumu un pozīciju, izraisīt pārdomas par lasīto darbu, ieraudzīt dzīves sakarības un izvērtēt sevi – tas viss nozīmē mācīties literatūru (Zimule, 1991: 3).

Diplomande vēlās izcelt to, ka skolotāja uzdevums literatūras stundās ir skolēnus pārliecināt par to, ka grāmatas lasīt ir interesanti un noderīgi. Daiļliteratūra ir tik daudzveidīga, ka katrs var atrast sev tīkamo, ko lasīt. Atšķirībā no citiem mācību priekšmetiem jaunieši, apgūstot literatūru, var iegūt ļoti daudz – emocijas, estētisku baudījumu, atziņas, attīstot savu vērtību sistēmu un iztēli. Diplomande arī vēlās izcelt metodiķes Ē. Zimules pausto, ka literatūras skolotājs ir viens no galvenajiem mūsu ideālu, garīguma, humānisma rosinātājiem un uzturētājiem skolēnos (Zimule 1991: 35).

Papildinot šo ideju, pedagoģijas doktore E. Stikute rakstā par vērtīborientētas sadarbības nozīmīgumu min, ka viens no galvenajiem uzdevumiem literatūras skolotājam ir ne tikai aktualizēt, pilnveidot un nostiprināt skolēnu vērtību sistēmu, bet arī izraisīt emocionālo līdzpārdzīvojumu, aktualizējot tās vērtības, kas ir svarīgas skolēniem, tādējādi pilnveidojot viņu personību. (Stikute 2011: 2)

Diplomande uzskata, ka J. Rudzīša apgalvojums par to, ka ikviens daiļdarbs prasa atšķirīgu uztveri, ir svarīgs. Ir būtiski ievērot dažāda veida un žanra daiļdarbu māksliniecisko savdabību, autora stila īpatnības, estētisko pozīciju, kā arī skolēnu uztveres iespējas. Daiļdarba uztveres process ir radošs akts, ko ir nepieciešams ierosināt. To, piemēram, var izdarīt ar dažādu uzdevumu un jautājumu palīdzību, tomēr ļoti nozīmīga ir arī skolotāja profesionālā spēja atlasīt tādas fragmentus un situācijas, kuras mudina skolēnus pārdomām par redzēto vai dzirdēto.

Diplomande vēlas uzsvērt, ka skolotājam ir arī jāprot paskatīties uz pasauli ar skolēnu acīm, jāsaskata skolēniem tobrīd aktuālais, lai ievirzītu skolēnus literārajā darbā. R. Kārklis ir izteicies, ka, ja starp skolotāju un skolēnu nerodas garīga saikne, ja skolotājs neizjūt mīlestību pret saviem skolēniem, ja neveidojas abpusēja cieņa, tad mācīšana ir kļuvusi par formālu faktu, kas neļauj gūt nozīmīgus rezultātus (Kārklis 1981: 63).

Skolotājam ir ļoti svarīgi ne tikai iedziļināties skolēnu spējās un interesēs, lai stundā izmantotu pēc iespējas efektīvākas, klasei un daiļdarbam atbilstošākas mācību metodes un metodiskos paņēmienus, bet liela nozīme ir skolotāja personībai. Metodiķis J. Rudzītis min, ka

skolotājam jāpiemīt radošai ierosmei, spējai aizraut ar dzīvā vārda spēku, virzīt mācību procesa dalībnieku sadarbību, kas ir tikai neliela daļa no iezīmēm, kurām būtu jāpiemīt izcilam literatūras skolotājam (Rudzītis 2000). Papildinot Rudzīša sacīto, var minēt Ē. Zimules teikto, ka līdzās pedagoga talantam literatūras skolotājam nepieciešamas teicamas zināšanas savā specialitātē, spēja būt gatavam saprast katru literāro darbu, prasme orientēties jebkura vēstures posma literārajā darbā. Tik pat svarīgi kā teicamas zināšanas nepieciešams mīlēt literatūru, savu mācāmo priekšmetu un mūsdienu skolēnu (Zimule 1991: 37). Arī M. Gaile uzskata, ka, lai mākslas darbu uztvertu, pārdzīvotu un vērtētu, vajadzīgas zināšanas ne vien par konkrēto daiļdarbu, bet arī par sabiedrības un vēstures situāciju kopumā. (Gaile 1973: 9)

Diplomande min, ka literatūras stundās skolotājam būtu jāiemāca literāro darbu ne vien lasīt, bet arī izprast un dziļi pārdzīvot tajā paustās idejas. Lai panāktu šādu rezultātu skolotājam jābūt ne tikai teorētiskām zināšanām, bet skolotājam arī ir jāprot skolēnus ievirzīt pasaulīgā skatījumā, jo tas ir radoša, iedvesmojoša un veiksmīga skolotāja uzdevums. Protams, pats nozīmīgākais faktors ir skolotāja attieksme gan pret skolēniem, gan pret sev uzticēto darbu.

2. IESKATS REGĪNAS EZERAS PERSONĪBĀ UN DAILRADĒ

Regīna Ezera ir viena no spožākajām latviešu literatūras pārstāvēm, kuras darbus pazīst gan lieli, gan mazi un kuriem ir īpaša vieta grāmatu plauktos un lasītāju sirdīs. R. Ezera ir īsta dvēseļu pētniece, cilvēku dažādo šķautņu pazinēja, psiholoģiski detalizētu jūtu un pārdzīvojumu teicēja un īsta valodas meistare, tādēļ viņa tiek uzskatīta par vienu no nozīmīgākajām 20. gadsimta latviešu psiholoģiskās prozas autorēm. Un tā kā viņas darbi ir aktuāli arī mūsdienās, tos vēlams iekļaut literatūras mācību programmās skolā.

Rakstniece dzimusi Rīgā, 1930. gada 20. decembrī kā Regīna Šamreto, precējusies – Lasenberga, bet vēlāk – Kindzule. Viņas tēvs ir bijis galdnieks, bet māte – profesionāla medmāsa. R. Ezera atzīst, ka savā raksturā saskata iezīmes, kuras mantojusi gan no tēva, gan mātes: “Zināma humora izjūta un ironiska attieksme pret dzīves parādībām man laikam ir no tēva, pārmēra jūtīgums, iekšējs urdīgums, jādāmā, no mātes. Kaut gan emocijas, cik spēdama sadzīvē cenšos grožot, lai nekur neizgāztos kā veci vārti.” (Tabūns, 1980: 10-11) Rakstniece stāsta: “Es esmu viņu abu kompilācija. Manī ir kaut kas no mammas karstās neprātības, pastāvīgās neapmierinātības [...] un papa lielās, pat infantilās līdzsvarotības, kura vairās un pat bīstas no pārmaiņām.” (Ezera, 2007: 17-19)

R. Ezerā rit daudzu tautu asinis, kā viņa pati atzīst – viņa ir latviska tikai par vienu ceturtdaļu. Viņas ģimene runājusi vietējo poļu žargonā, rakstniece pati vēlāk atzinusi, ka bērnībā viņa praktiski ir bijusi bez valodas. Pareizi runāt latviešu valodā viņa ir iemācījusies tikai skolā. Rakstniece ir teikusi: “Apskaužu visus tos, kas savu dzimto valodu iezīduši ar mātes pienu. Man nav bijis tādas iespējas.” Tādēļ, ka latviešu valoda R. Ezerai nav bijusi dzimtā valoda, viņa visu laiku izjutusi lielu nepieciešamību to uzlabot – papildināt un bagātināt. Viņa atzinusi, ka viņas visvairāk izmantotā grāmata ir sinonīmu vārdnīca. (Tabūns, 1980: 13). To apstiprina arī B. Smilktiņa teiktais: “Lasot Ezeras darbus, rakstītā vārda daudznozīmības un daiļskanības paraugus, liekas gluži neticami, ka līdz skolas gaitu uzsākšanai viņa latviešu valodu zinājusi ļoti vāji.” (Smilktiņa, 2005: 73).

Otrā pasaules kara laikā rakstniece kopā ar ģimeni pamet Latviju, bet atgriežoties dzimtenē, R. Ezera turpinājusi mācības. Pēc skolas beigšanas studējusi Latvijas Valsts universitātē Vēstures un filoloģijas fakultātes žurnālistikas nodaļā. Studiju laikā strādāja žurnālā „Bērnība” un laikrakstā „Pionieris”. 1951. gada 10. decembrī viņai piedzimst meita Inese, kad viņa ir vēl tikai otrā kursa

studente. Mācoties otrajā kursā, ir vēlējusies doties prom no Žurnālistikas nodaļas, studēt kaut ko citu, bet tomēr pabeigusi to.

Otrā meita Ilze piedzimst tūlīt pēc studiju beigšanas 1955. gada 16. septembrī, bet divdesmit sešu gadu vecumā 1957. gada 7. jūnijā dzima trešā meita Aija. Diemžēl Inese dzemdībās mira 1974. gada 2. janvārī. Rakstniece visas savas meitas uzaudzināja pilnīgi viena bez citu cilvēku palīdzības. Kopā ar pirmo vīru, Ineses tēvu, Jēkabu Lasenbergu rakstniece kopā nodzīvoja neilgu laiku, un, kad vēl nebija oficiāli šķīrušies, jau trīs gadus dzīvoja kopā ar savu otro vīru Česlavu Kindzuli – Ilzes un Aijas tēvu.

Lai atrisinātu uzvārdu jucekli, rakstniecei radās doma par pseidonīmu. Rakstniece bija apsvērusi domu par Šamreto, kas ir mātes uzvārds, taču rakstniecei šis uzvārds latviešu valodā šķita neiederīgs. Tā kā rakstnieci vienmēr piesaistījuši ūdeņi – upes un ezeri – tika izvēlēts ar tiem saistīts uzvārds. Kopš 20. gadsimta 50. gadiem rakstniece sāka publicēties jau kā Regīna Ezera (Ezera, 1999).

Pēc žurnālistikas studiju pabeigšanas Regīna Ezera sāk darbu laikrakstā “Pionieris”, šajā laikā uzsākot arī savas rakstnieces gaitas, aktīvi rakstot un publicējot savus darbus. Pirmās publikācijas atrodamas žurnālā “Bērniība” 1954. gadā, bet 1955. gadā seko Regīnas Ezeras recenzijas laikrakstā “Literatūra un Māksla”. 1958. gadā žurnālā “Karogs” tiek publicēts stāsts “Sāpēs”, kuru pati rakstniece uzskata par savu pirmo nopietno prozas darbu. Pēc gada iznāk viņas pirmais romāns “Zem pavasara debesīm”, un 1961. gadā, iznāk rakstnieces pirmā īsprozas grāmata “Un ceļš vēl kūp”. Rakstā „Regīna Ezera, prozas vecene, jeb apmātība” literatūrzinātnieks G. Berelis apgalvojis: “Debija nenoliedzami iespaidīga, profesionāļa kampiens jaušams jau no pirmajām rindkopām.” (Berelis, 2000: 10)

Kopš 1957. gada Regīna Ezera uzskatāma par profesionālu pilna laika rakstnieci, jo šajā laikā pamet regulāri atalgoto darbu un pievēršas tikai rakstniecībai, dažkārt rīkojot arī Rakstnieku savienības pasākumus, kā arī rakstot recenzijas izdevniecībā “Liesma” (Berelis, 2008, 142).

Rakstniece aktīvi iesaistījusies arī sabiedriskajā dzīvē – darbojusies kā deputāte, bijusi daļa no žurnāla “Karogs” redkolēģijas, ieņēmusi Rakstnieku savienības prozas sekcijas priekšsēdētājas amatu un vadījusi tās jauno biedru uzņemšanas komisiju.

1961. gadā rakstniece tika uzņemta Rakstnieku savienībā. Dzejnieks O. Vācietis, ieteikdams Regīnu Ezeru rakstnieku saimē, bija teicis: “Lasot gan Regīnas Ezeras īsos stāstus, pārļapojojot romānu, iedziļinoties jaunās rakstnieces recenzijās un polemiskajos rakstos un, jo vairāk- aplūkojot tos kalendāra secībā, skaidri var redzēt vienu viņas talanta spēcīgāko un simpātiskāko īpašību – enerģiskus meklējumus un šo meklējumu principialitāti”. Bet A. Sakse savā rekomendācijā ir izteikusies šādi: “Rūpīgi strādādama un iedziļinādamās dzīvē un cilvēkos, Regīna Ezera izaugusi par nopietnu prozaikā” (Tabūns, 1980: 44).

Jau Regīnas Ezeras pirmie publicētie darbi saņēma labu kritiku, tie piesaista gan kritiķu, gan lasītāju uzmanību. Darbu popularitāti var skaidrot ar B. Smilktiņas teikto: “Darbos labi samanāms Ezerai raksturīgais psiholoģiski niansētais, noskaņām bagātais stils, māka rast atbilstošāko detaļu un krāsu cilvēka jūtu un pārdzīvojumu izpausmei, raiti, atskabargaini dialogi. Viņas proza vienlaikus ir ļoti plastiska, piesātināta ar ārējās pasaules jeb sadzīves detaļu vizuāliem tēliem. Tādējādi dzīves situācijas jeb realitātes ilūzija ir konkrēta, pat ar dokumentalitātes pieskaņu. Rakstniece ir teicama portretētāja, jebkurā tēlā izceļ tikai viņam īpatnējo, būtību raksturojošo, arī sarunvaloda spilgti individualizēta. Taču tam visam – profesijai, sociālai piederībai ir pakārtota, pat sava veida dekoratīva nozīme, jo ir citas materiālās un garīgās pasaules attiecības.” (Smilktiņa, 2005: 74-75).

Katrā no Regīnas Ezeras darbiem ir risināta tēma par dzīvības skaistumu, tās universālo un daudzveidīgo vērtību, par cilvēka, īpaši sievietes, sūtību un iekšējās dzīves daudzšķautņainību. Viņas sievietes tēla koncepcija latviešu literatūrā ir kaut kas vēl nebijis. Šīs ir parastas, ikdienišķas sievietes, kas neizceļas ne ar spilgtu biogrāfiju, ne atbildīgiem amatiem, ne ar savu statusu, toties lasītājiem it īpaši detalizēti paverās viņu personiskā dzīve, ģimene un sadzīve (Latviešu rakstnieku portreti 70. - 80. gadi). Šī tematika parādās stāstu krājumā “Aiztek Gaujas ūdeņi, aiztek” (1968), “Grieze, trakais putns” (1970), garajā stāstā “Nakts bez mēnesnīcas” (1971), stāstu un noveļu krājumā “Pavasara pērkons” (1973), romānā “Aka” (1973), gan arī garajā stāstā “Vasara bija tikai vienu dienu” (1974). Arī rakstnieces vēlākie darbi tikai papildina šo tematiku – mīlestības un dzīvības noslēpumainība un daudzveidība, esamības jautājumi un to filozofiskā izpratne, morālās un ētiskās vērtības un cilvēka izvēle starp tām.

G. Berelis ir izteicies: “Par septiņdesmitajiem gadiem Ezeras daiļradē varētu teikt tā – beidzot viņa ir atradusi “īsto” sevi jeb “uztrāpījusi kādam dziļi slēptam un vien retajam

rakstniekam pieejamam literāram nervam.” (Berelis, 2000: 13). Šajā laikā rakstniece ir ļoti ražīga un publicējas gandrīz katru gadu. Par tā laika centrālo darbu kļūst romāns “Zemdegas”. Arī astoņdesmitajos gados rakstniece publicē daudzas grāmatas, un šajā desmitgadē publicētas arī ap 20 grāmatas citās valodās – lietuviešu, vācu, zviedru, slovāku, krievu, franču. Sākot ar 20. gadsimta 90. gadiem rakstniece vairs npublicē tik daudz grāmatu kā agrāk. G. Berelis to pamato sacīdams: “Bez šaubām, tā ir “tā pati” Regīna Ezera, tomēr rodas iespaids, ka viņa it kā pieklususi, viņas temperaments pierimis, varbūt viņa, kā jau daudzi viņas paaudzes rakstnieki, nejūtas īsti piederīga šim laikam.” (Berelis, 2000:16). Tomēr gan kritiķus, gan lasītājus rakstniece šajā laikā pārsteidz ar savu īsprozas krājumu “Pūķa ola”, ko G. Berelis atzinīgi nosaucis par kārtējo Regīnas Ezeras daiļrades virsotni.

Regīna Ezera savā mūžā sarakstījusi stāstus, noveles, romānus, dullos stāstus, zooloģiskās noveles, stundu kalendāru, dienasgrāmatu, biogrāfisko monologu, tetraloģiju, miniatūras, apceres, tēlojumus, odas, kā arī mīlestības vēstules adresētas Gunāram Priedem, ko pēc autores nāves publicēja meita Aija Vālodze ar iepriekšēju mātes atļauju.

Būtiski ir izcelt to, ka rakstniece gandrīz visiem saviem lielākā apjoma darbiem nav piešķīrusi konkrēta žanra apzīmējumu. Pati rakstniece vēstī, ka viņas darbi ir “kaut kas cits” un tiem vēl nav izdomāts nosaukums, jo nav ierindojami zem tradicionālajiem žanru apzīmējumiem. Tikai “Zem pavasara debesīm”, “Viņas bija trīs” un “Aku” rakstniece dēvē par romāniem, jo tie ir izveidoti atbilstoši klasiskā romāna žanra kritērijiem. Bet, piemēram, rakstniece “Zemdegas” dēvē par fantasmagoriju, “Mežābeles” viņa ir nodēvējusi par Klāva Mazputniņa atvaļinājuma piezīmēm., “Varmācība” ir vēstījums ar septiņām atkāpēm, turpretī „Nodevība” ir kāda stāsta anatomija. Literatūrkritiķis G. Berelis šo parādību ir komentējis to šādi: “Šādas robežpārkāpēja noslieces ir jebkura izcila mākslas darba rašanās cēlonis.” (Berelis, 2000: 13).

Regīna Ezera pati ir diezgan daudz izteikusies par to, kā viņas darbi top un kāda ir viņas rakstnieces dzīve. It īpaši spilgi autore ir izteikusies par iedvesmas mirkļiem, kas viņu pārņem: “Iedvesmas brīži ir reti, tie ir kā brīnums – brīži, kad nevar nerakstīt, kad maģisks spēks vilkšus velk pie galda. Parasti man darbam nepieciešams klusums, bet tad varu rakstīt arī troksnī, visvisādās neiedomājamās situācijās. Kad darbs pabeigts, nav pat spēka nostāvēt kājās.” (Jugāne, 1973: 149).

Regīna Ezera ir atzinusi, ka būtībā darbi viņai rakstās “grūti”, izņemot dažas atsevišķas dienas: “Gadās, ka tukša, neaprakstīta papīra lapa pat biedē ar savu balto vienaldzību, kā neapdzīvots tuksnesis, kurā jāšper pirmie soļi, nezinot, kas gaida priekšā. Un tomēr šie soļi ir jāšper, smagi vai viegli, kādreiz pat jālauž sevi, jāpiespiežas, kad nespiež nekādi ārēji apstākļi, kad varētu arī nedarīt neko, kad pat sev esi priekšnieks un apakšnieks, kad ārā dzirkstīs saule, kad neatgriežami aiziet vasaras pēdējās dienas. Neko nevar līdzēt. “Kamēr ir dots”, jāstrādā sistemātiski, intensīvi.” (Jugāne, 1973: 145). Ar šo autore parāda, ka pienākuma izpilde viņai ir ļoti svarīga un nozīmīga un ka nereti, lai mobilizētos darbam, ir no daudz kā jāatsakās. Papildinot šo domu, rakstniece min: “Ja literārs neprātīs savu dienu izplānot tā, lai atliktu laiks rakstīt ar maksimālu atdevi – nebūs īstenībā arī paša rakstnieka. Ja viņam nepietiks spēka atteikties no visdažādākajiem kārdinājumiem par labu darbam – arī tad nekas neiznāks.” (Jugāne, 1973: 152).

Kā pati autore atzīst, ir liela starpība, kā viņa raksta romānus un kā viņa raksta stāstus: “Romānu nepieciešams rakstīt itin kā vienā elpas vilcienā dienu dienā [..]. Praktiski tas ir darbs bez sestdienām un svētdienām, līdz pilnīgam pagurumam. [..] Reizēm vairs nav spēka, bet varoņi ir iepazīti, un viņi darbojas, ir atrasta forma, intonācija. Pārtraukt nedrīkst, it īpaši tad, kad tuvojas fināls, jo ir bailes kaut ko nozaudēt, kaut ko izpostīt, beigas ir vilinošas un vienlaikus biedējošas kā brauciens kamaniņās no stāvas kraujas. Stāstu krājums parasti top ilgākā laika posmā. Nu, cik tad ilgi raksta vienu stāstu? Nedēļu, varbūt divas, retāk mēnesi, tad darbs ir pabeigts un var taisīt atstarpi, atvilkt elpu, pamest apkārt skatienu.” (Jugāne, 1973: 142).

Pievēršoties romānam “Aka”, jāmin, ka tas guva plašu rezonansi sabiedrībā un arī kritiķu vidū. Par romānu sprieda, to vērtējot pēc visdažādākajiem kritērijiem, jo katrs kritiķis romānā spēja rast kaut ko savu. Piemēram, A. Bels ir izteicies: “Ja iepriekšējos darbos rakstniece bieži vien šķīla dzirksteles no vienas rakstura šķautnes, tad “Akā” ir raksturu pilnība un liela saskaņa. “Aka” dod gaidīto veldzi, dod atpūtu un dvēseles līdzsvaru, lai arī pašā grāmatas vēstījumā nekādas atpūtas un varoņu dvēseles līdzsvara lasītājs nejutīs. Rakstniece nelieto šablonu, viņas tēliem raksturīgs svaigums, tā ir svarīga un nozīmīga talanta īpašība.” (Bels, 1980: 8).

Turpretī N. Ikstena atklāj: “Ar “Aku” Regīna skaidri apliecina – savā stāstā viņa spēj apvērst dzīvi, ieraudzīt tās oderi, īsteno dzīves drāmu noklusējot. Nevis kopēt savu pieredzi, bet radīt pretmetu. (..) No teksta teju vai fiziski izjūtams priekšnojautu pieskāriens, nepiepildītu ilgu, nepiedzīvotas laimes, neapgūtas kaislības dvesma. Pietiek ar pāris brīžiem, kas atdala dienu no

nakts, lai "Aka" no parasta attiecību stāsta kļūtu par cilvēcisko dziļu un kaislību vēstījumu." (Ikstena, 2007: 50-51). Bet pēc G. Bereļa uzskatiem romāns "Aka" ir nenotikušas mīlestības stāsts uz mūsdienīgi pastorālas dabas fona, to nosaucot par pašu liriskāko Ezeras darbu (Berelis, 1999: 196).

Būtisks ir fakts, ka attēlotā darbības vieta un tās vide autores romānos un stāstos vienmēr ir nomaļos laukos, retos gadījumos tā ir mazpilsēta, bet nekad tā nav tāda lielpilsēta kā Rīga. Tas pamatojams ar to, ka daba un tās norises nereti kalpo kā vēstītājs par romāna sižetā notiekošo vai astspoguļo varoņu iekšējās pasaules stāvokli, tāpēc arī romānā "Aka" dabas tēlojumiem ir liela nozīme. Uz to norāda arī rakstniece A. Vālodze: "Romānā "Aka" paralēli darbībai un dialogiem Lauras un Rūdolfā jūtu nianšes izgaismojas tieši viņu emocionālās saskares nojaušamajā tēlojumā. Nomaļo, pastorālās ainavas ieskauto Tomariņu māju iemītnieku dzīves apslēpto dramatismu akcentē vairākkārtējs (un – atbilstoši Rūdolfā noskaņojumam un diennakts stundai – daudzveidīgs) šo māju vizuālais atspulgs Rūdolfā apziņā." (Vālodze, 1997: 209-210).

Nenoliedzami romānam ir liela loma autores daiļradē, it īpaši tāpēc, ka radies Regīnas Ezeras nelaimīgās mīlestības rezultātā pret dramaturgu Gunāru Priedi. Tajā autore izvirzīja sev uzdevumu atklāt cilvēka īstumu un dziļumu. Aka, protams, šajā romānā ir simboliska, tā ir it kā Lauras sirdsapziņa un dvēsele, kas ir skaidra un tīra, kas arī tiek apliecināts romāna sižeta gaitā. Romāna galvenā ideja ir par to, kas dzīvē ir svarīgāks – pienākums vai mīlestība? Uz šo jautājumu galvenā romāna varone Laura kopā ar lasītāju cenšas rast atbildi visa tā gaitā.

Par savu darbu latviešu literatūrā Regīna Ezera saņēmusi vairākus titulus un apbalvojumus – LPSR Nopelniem bagātā kultūras darbiniece (1974), LPSR Tautas rakstniece (1981), Eduarda Veidenbauma prēmiju (1968), LPSR Valsts prēmiju (1972), Triju Zvaigžņu ordeni (1995).

Pēc rakstnieces nāves, 2002. gadā, Regīnas Ezeras mājās Ķeguma "Briežos" atklātas rakstnieces memoriālais muzejs, kura uzturētāja ir viņas meita Aija Vālodze. Šajā gadā iznāk arī „Odas skumjām”, kurā apkopots viņas pēdējos dzīves gados uzrakstītais un daļa pierakstu, un arī grāmata "...pār izdegušiem laukiem skrien mans sapnis”, kurā apkopotas rakstnieces vēstules par vienu no viņas mīlestībām – Gunāru Priedi.

2007. gadā iznāca Noras Ikstenas grāmata par Ezeras radošo biogrāfiju – "Esamība ar Regīnu", kurā Nora Ikstena veido sarunu ar Ezeru, atskatoties pagātnes notikumos. 2010. gadā,

balstoties uz N. Ikstenas „Esamību ar Regīnu”, Dailes teātrī tapusi Lilitas Ozoliņas monoizrāde "Regīna", kam režisore ir Laura Groza. Par rakstnieci uzņemta arī dokumentālā filma “Sieviete starp diviem romāniem”, kura iznākusi 1984. gadā un kuru veidojuši T. Margēvičš un I. Seleckis.

3. SKOLOTĀJAS SAGATAVOŠANĀS DARBAM KLASĒ

3.1. Skolēnu vecumposma īpatnības un izmēģinājumā iesaistīto skolēnu raksturojums.

Šī darba ietvaros diplomdarba autore vadījusi literatūras stundas 18 12. klases skolēniem, kuri sasnieguši 17-18 gadu vecumu. Lai varētu labāk izprast jauniešus, ir nepieciešams atkārtot jau iepriekš studēto, vēlreiz izskatot literatūru par konkrētā skolēnu vecumposma īpatnībām. Par tikpat būtisku uzdevumu diplomande uzskata skolēnu iepazīšanu, tāpēc pirms metodiskās sistēmas aprobācijas, skolotāja bija iepazīnusi skolēnus skolotāja prakses laikā vadītajās latviešu valodas un literatūras stundās vairāku nedēļu garumā.

Apskatot zinātnisko literatūru par konkrēto vecumposmu, jāmin G. Svences vārdi: “Jaunietis salīdzinājumā ar pusaudzi vairāk atbilst pieaugušam nekā bērnam. Šajā vecumā jaunieša personība vairāk individualizējas, nekā ir konformistiska. Personība saskarsmē kļūst līdzsvarotāka, novērots mazāk konfliktu ar pieaugušajiem un vienaudžiem, samazinās negatīvisms, palielinās paškontrolē. (..) Jauniešus uztrauc vientulība, viņi tiecas pēc mīlestības, pēc tuvības, tajā pašā laikā mēģinot izprast sevi, tāpēc arī saka, ka viņiem ir paaugstināta tieksme uz pašanalīzi, uz introversiju, savas iekšējās pasaules izpēti.” (Svence, 1999: 137-138).

G. Svence arī min, ka jauniešu prasmes izvirzīt hipotēzes, improvizēt par dažāda satura informāciju, spēt atrast nestandarta risinājumus, ietvert savas problēmas vispārīgu problēmu kontekstā balstās uz to, vai viņi paši novērtē šīs darbības kā svarīgas. Un tas viss ir saistīts ar jauniešiem aktuālo vajadzību apliecināt sevi – jaunradē, radošās pieejās, parādot sevi un savu individualitāti ar oriģinalitāti domāšanā un darbībā (Svence, 1999: 143).

Attiecībā uz emocionalitāti var teikt, ka šis laiks jauniešiem ir emociju bagāts. Tiek izjauta interese par neatklātām, noslēpumainām, romantiskām parādībām. Jauniešu intereses iziet arī ārpus skolas programmu ietvariem. Svarīgi ir paturēt prātā to, ka psihiskās un morālās vērtības tiek lielākoties pārdzīvotas ar to konkrētu iemiesotāju - ideālu personību palīdzību, kas nozīmē, ka šis potenciāls piemīt dažādiem literārajiem tēliem (Elango, Indre, Koemetss, Tamma, 1984).

Pēc tā, ko diplomande novēroja mācību stundās un ārpus tām, viņa piekrīt šim raksturojumam. Diplomande arī uzskata, ka, lai literatūras mācību stundas izdotos, ir it īpaši

svarīgi izvēlēties ne tikai atbilstošu daiļdarbu, bet arī pedagoģiskās metodes un paņēmienus, kas veicinātu skolēnu vēlmi aktīvi domāt, spriest un iesaistīties.

Skolotājam un jauniešiem ir būtiski rast kopēju valodu, veidot pozitīvas attiecības, kas balstās uz saskarsmes prieku, veicinot viņu iniciatīvu, patstāvību, ticību saviem spēkiem, intelektuālo zinātkāri – vēlēšanos darboties un izzināt pašam (Čamane, Špona, 2009, Svence, 1999). Tas lika diplomandai secināt, ka skolotājam darbā ar jauniešiem ir jābūt harizmātiskam, atvērtam, jāpiemīt gan humora izjūtai, gan stingrībai un taisnīguma izjūtai. Viņiem nebūtu jāuzbrūk, jākritizē, nevajadzētu moralizēt, apvainot un izteikt pavēles. Literatūras avotos ir atzīts, ka tradicionālās kļūdas attiecībās ar jauniešiem ir nepareizas taktikas izvēle: galējs autoritārisms vai galējs liberālisms (Čamane, Špona, 2009, Svence, 1999).

Pirms pedagoģiskās prakses uzsākšanas diplomande veica vairāku literatūras un citu mācību priekšmetu stundu novērošanu, lai saprastu, kā norisinās mācību process, kāda atmosfēra valda klasē un kā skolēni sadarbojās viens ar otru un skolotāju. Stundu vērošana ļāva diplomandai iegūt aptuveno priekšstatu par klasi, kā arī rast priekšstatu par to, pie kāda mācību procesa skolēni ir pieraduši un kas viņiem vislabāk padodās un patīk.

Vērojot latviešu valodas un literatūras stundas, diplomande redzēja, ka skolēni nav pārāk aktīvi, ne visi labprāt izsaka savu viedokli un piedalās stundā. Jauniešu attieksme pret mācībām nav pārāk pozitīva, tikai daži vēlās gūt augstus rezultātus un arī cenšas, lai tos sasniegtu. Lielākā daļa klases neinteresējas par atzīmēm un to uzlabošanu, ko diplomande redzēja arī klases žurnālā. Kad diplomandai bija jāstrādāt ar klasi, gan literatūras, gan latviešu valodas priekšmetu skolotājas jau pašā sākumā minēja, ka skolēni nelabprāt pilda mājasdarbus un ka ar to vajadzētu rēķināties.

Klasē ir arī būtiskas uzvedības un disciplīnas problēmas, ko varēja novērot gandrīz katrā stundā – skolēni stundas laikā lieki sarunājās, izmantoja telefonus citiem nolūkiem, kas nesaistījās ar stundas darbu, klausījās mūziku, ēda, brīvi pārvietojās pa klasi un ārpus tās, ieradās ar nokavēšanos, klasē ienāca ar visām virsdrēbēm, uz stundu nāca nesagatavojušies stundas darbam (bez grāmatām, pierakstiem, rakstāmrikiem).

Pēc sarunas ar klases audzinātāju, kas arī bija latviešu valodas skolotāja šiem skolēniem, varēja secināt, ka, lai gan pastāv šīs iepriekš minētās problēmas, skolēni ir draudzīgi un nav rupji

pret citiem skolēniem un skolotājiem. Jaunieši respektē skolotājus, ievēro dotos norādījumus, tikai ne visos priekšmetos viņi strādā ar vienādu atdevi – pārsvarā skolēni ir ļoti vieglprātīgi un mācību procesā neiespringst.

Kā pozitīvo var minēt arī to, ka klases kolektīvs ir draudzīgs, lai gan skolēni ir sadalījušies pa grupām kā jebkura klase, visas šīs grupas viena ar otru komunicē, saglabājot vienotu klases kolektīvu. Strīdi un jebkāda cita veida negācijas šajā klasē nepastāv. Varēja manīt, ka skolēniem patīk sadarboties grupās stundu laikā un palīdzēt cits citam. Arī skolēnu attiecības ar savu klases audzinātāju ir ļoti tuvas un sirsnīgas. Viss šis novērotais parādījās it īpaši spilgti tad, kad diplomande, skolēnu ielūgta, apmeklēja klases Žetonvakaru un varēja gūt nelielu ieskatu šīs klases dzīvē caur skolēnu fotogrāfijām un atmiņām. Varēja redzēt, ka skolēni ir radoši, patstāvīgi un labsirdīgi, viņi bija sagatavojuši aizraujošu priekšnesumu, kā arī paštaisītas dāvanas ne tikai skolotājiem, bet arī diplomandai, zinot, ka viņa ieradīsies.

Sākot vadīt literatūras stundas, diplomande secināja, ka viņas novērojums bija pareizs – skolēni veiksmīgi un produktīvi spēj darboties grupās. Skolēniem ir arī konkrēti grupas dalībnieki, ar kuriem viņi labprāt strādā, lai nonāktu pie vislabākā rezultāta. Skolēniem it īpaši patīk radoša tipa darbi vai tādi, kur jāiedziļinās literārajos darbos. Lai gan bija arī tāda daļa skolēnu, kuri pasīvi iesaistījās šajos grupu darbos, šī mācību darba organizācijas forma mobilizēja lielāko daļu klases stundas darbam.

Tāpat diplomande secināja, ka tiešām viss mācību process ir jābalsta uz darbu stundās – skolēni labprāt veic uzdevumus klasē, bet tikai daļa skolēnu pilda mājasdarbus, arī tad, ja tie tiks vērtēti. Literatūras mācību stundās regulāri ir vērojamas izteiktas problēmas ar runātāja un klausītāja kultūru – skolēni reizēm ne vien nespēj pietiekami labi uzvesties klases priekšā, bet arī regulāri traucēja citām grupām, kuras prezentēja darbu.

Problēma ar klausītāja kultūru parādās arī tad, kad skolotāja skaidro uzdevuma noteikumus, jo katru reizi ir kāds, kas neko nebija dzirdējis, tāpēc skolotājam nācās sevi atkārtot vairākas reizes. Ir arī tādi skolēni, kas neskatoties uz to, ka skolotāja skaidri un konkrēti visu izskaidroja, nesaprot, kas no viņiem tiek prasīts, kas parādījās arī viņu darbos.

3.2. Tematiskais plānojums un mācību materiālu izstrāde Regīnas Ezeras personības un romāna “Aka” iepazīšanas stundām.

Rīgas xx vidusskolas 12. klase literatūras stundās mācās, izmantojot mācību grāmatu “Literatūra 12. klasei”, kura ir izdota “Zvaigzne ABC” izdevniecībā 2003. gadā. Literatūras stundas šai klasei notiek trīsreiz nedēļā. Šajā mācību grāmatā par Regīnu ezeru tiek piedāvāts īss viņas raksturojums un iekļauts neliels fragments no viņas romāna “Nodevība”. Kā diplomande noskaidroja, šajā skolā literatūras stundās šis romāns parasti ir ticis lasīts un analizēts. Aprunājoties ar literatūras skolotāju, skolotāja izvirzīja priekšlikumu literatūras mācību stundās labāk strādāt ar romānu “Aka”, jo jau kādu citu gadu viena diplomande bija veiksmīgi strādājusi ar to 12. klasē.

Vienojoties ar literatūras skolotāju, diplomande Regīnas Ezeras personības un romāna “Aka” iepazīšanai paredz piecas mācību stundas, kurās ieplānots iepazīstināt skolēnus ar rakstnieces personību un romānu “Aka”, tam veltot lielāko daļu stundu. Kā svarīgāko diplomdarba autore izvirzījusi uzdevumu mudināt skolēnus lasīt un izprast romāna ideju, radot līdzpārdzīvojumu romāna tēliem un viņu likteņiem, kā arī mudināt skolēnus sasaistīt romānā attēlotās problēmas ar reālo dzīvi.

Pirms metodiskās sistēmas varianta izstrādes diplomandai bija nepieciešams iepazīt un izziņāt literatūru par Regīnas Ezeras personību, īpaša uzmanība tika veltīta Regīnai Ezerei veltītajai Bronislava Tabūna monogrāfijai un Noras Ikstenas grāmatai. Svarīgi bija gūt ieskatu autores daiļrades raksturojumā, kā arī iepazīt, izprast un analizēt romānu “Aka”.

Lai iepazītu 12. klasi, viņu uzskatus, vajadzības, vēlmes un izveidotu tādas literatūras stundas, kas viņiem liktos saistošas, diplomande izziņāja jauniešu vecumposma īpatnības un iepazīta skolēnus gan viņus vērojot, gan tieši strādājot ar skolēniem mācību stundās prakses laikā. Skolotāja arī veica skolēnu aptauju, izmantojot anketas (1. pielikums), lai labāk izprastu skolēnu attieksmi pret literatūru kā priekšmetu, lai uzzinātu, ko skolēniem vislabāk patīk darīt literatūras stundās, kā arī, lai noskaidrotu skolēnu iepriekšējās zināšanas par Regīnu ezeru un viņas daiļradi.

Apkopojot anketu rezultātus (2. pielikums), diplomande secināja, ka no aptaujātajiem 14 skolēniem, tikai 5 skolēni uzskatīja literatūru par vajadzīgu priekšmetu un arī minēja, ka viņiem literatūra kā mācību priekšmets patīk. Otrai daļai skolēnu tas nav mīļākais mācību priekšmets un attieksme ir vairāk neitrāla, nereti skolēnu attieksme pret literatūras mācību stundām ir atkarīga no

tā, kāda ir stundas tēma un vai skolēniem tiek dots pietiekami daudz laika, lai izlasītu nepieciešamo.

Kad skolēniem tika jautāts par to, ko viņiem literatūras stundās visvairāk patīk darīt, skolēni minēja strādāšanu grupā, radošo darbu, prezentāciju, plakātu veidošanu, darbu analīzi un to izprašanu. To skolotāja paturēja prātā, veidojot metodiskās sistēmas variantu.

Apkopojot skolēnu atbildes uz jautājumu par to, ko viņi zina par Regīnu Ezeru un viņas daiļradi, varēja secināt, ka skolēni vairs neatceras, ka iepriekš jau par šo autori ir mācījušies un ir lasījuši viņas zoologiskās noveles 8. klasē. Tas nozīmēja, ka skolotājam ir jāgatavo pilnīgs stāstījums par autori un viņas daiļradi.

Diplomande nolēma izmantot šādas darba organizācijas formas: frontālais darbs, individuālais darbs un grupu darbs. Lai radītu un noturētu skolēnu interesi, tās ir svarīgi dažādēt. Ar frontālā darba izmantošanu, iesaistoties mācību dialogā ar skolotāju, skolēni labāk izpratīs romānu. Tas dos iespēju kopīgi pārrunāt būtiskāko un to, ko skolēni, strādājot individuāli nesaprata. Individuālais darbs šīs metodiskās sistēmas ietvaros ļaus skolēniem pašiem pārdomāt izlasīto, gūt no tā sev svarīgas atziņas, lai vēlāk paustu savu viedokli un pārdomas par izlasīto. Tiek ievērots tas, ka skolēniem vislabāk patīk strādāt grupās, tāpēc tam ir paredzētas divas mācību stundas, tādējādi arī veicinot sadarbību starp jauniešiem un dodot viņiem iespēju pārspriest izlasīto ar citiem.

Vispirms skolotāja paredzēja jau laicīgi skolēniem dot uzdevumu izlasīt grāmatu, kas bija ierasts šajā klasē, tāpēc diplomande nevēlējās to mainīt. Tas nodrošinātu arī to, ka visi skolēni varētu laicīgi un nesteidzīgi izlasīt romānu, dodot iespēju arī viņiem izlasīto pārdomāt. Tajās stundās, kad bija paredzēts runāt par kādu daiļdarbu, viņu literatūras skolotāja parasti uzdeva vairākus kontroljautājumus, lai pārbaudītu, vai skolēni vispār ir lasījuši konkrēto daiļdarbu, tomēr diplomandai šī doma nešķita piesaistoša, kā arī hospitētajās stundās diplomande bija novērojusi, ka skolēniem pret šāda veida mācību procesu ir lielas pretenzijas. Tā vietā diplomande izdomāja skolēniem jau uzdot konkrētus jautājumus, uz kuriem viņi varētu sagatavot atbildes mājās, kas arī tādējādi pierādītu to, vai skolēni ir lasījuši darbu vai nē.

Diplomdarba metodiskās sistēmas izstrādē un aprobācijā diplomande ievēroja vairāku metodiķus atzinumus. Tika paredzēts, ka Regīnas Ezeras romāna „Aka” apguves procesā aktīvi

piedalīsies gan skolotāja, gan skolēni. Lasot un analizējot romānu, skolēni būs mudināti pārdomāt tajā ietvertās atziņas, jaunieši mācīsies mīlēt literatūru, uztvert daiļdarbu, veicinot emocionālo attīstību, vērtīborientācijas veidošanos un līdzradīšanu. Tēmas apguves noslēgumā diplomande cer noskaidrot, kā daiļdarba apguve ir ietekmējusi jauniešu uzskatus, domas un pārlicību.

Gatavojoties stundām, jaunā skolotāja izstrādāja metodiskās sistēmas variantu 5 mācību stundām par Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšanai, paredzot vienu kopīgu vērtējumu.

Metodiskās sistēmas variants Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšanai

Stundas mērķis un uzdevums	Darba organizācijas formas	Mācību metodes un metodiskie paņēmieni	Stundas norises iecere
1. stunda - Ieskats Regīnas Ezeras personībā un daiļradē			
<p>Stundas mērķis: Mudināt skolēnus iepazīt Regīnas Ezeras personību un daiļradi.</p> <p>Stundas uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pilnveidot skolēnu zināšanas par R. Ezeras personību, devumu latviešu literatūrā un romānu “Aka. ● Attīstīt skolēnu prasmi klausīties un veidot pierakstus. ● Radīt skolēnos interesi par R. Ezeru un viņas daiļradi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Frontālais darbs: skolotāja uzdod skolēniem jautājumus un saņem atbildes, min faktus no rakstnieces personības un devuma latviešu literatūrā. ● Individuālais darbs: skolēni strādā ar informāciju, to pieraksta. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mācību dialogs. ● Jautājumi un atbildes par to, ko ir izlasījuši no materiāla par Regīnu Ezeru, kur ir apkopots gan rakstnieces pašas sacītais par sevi, gan arī citu teiktas par viņu un viņas darbiem. ● Skolotājas stāstījums: min faktus no rakstnieces personības un devuma latviešu literatūrā. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Iepazīšanās ar stundas mērķi un uzdevumiem. ● Iepazīšanās ar skolotājas sagatavoto materiālu, kur ir apkopots gan rakstnieces pašas sacītais par sevi, gan arī citu teiktas par viņu un viņas darbiem. ● Iepazīšanās ar mācību grāmatā esošo informāciju par R. Ezeru. ● Klausīšanās skolotājas stāstījumā par būtiskākajiem R. Ezeras biogrāfijas datiem, iepazīšanās ar viņas

			devumu latviešu literatūrā un pierakstu veidošana. <ul style="list-style-type: none"> • Iepazīšanās ar mājasdarbu nākamajai stundai.
2. stunda - Regīnas Ezeras romāns "Aka", tā analīze un izpratne.			
<p>Stundas mērķis: Palīdzēt skolēniem izprast Regīnas Ezeras romāna "Aka" laiku, telpu, tēlus un attēlotās problēmas.</p> <p>Stundas uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palīdzēt skolēniem izprast romāna laiku, telpu, tēlus un attēlotās problēmas. • Mudināt skolēnus klausīties skolotājas stāstījumā, kā arī veidot pašiem savu stāstījumu par lasīto, iekļaujot gan informāciju un citātus no romāna, gan savu viedokli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Frontālais darbs: skolotāja uzdod skolēniem jautājumus un saņem atbildes, lasa skolēniem citātus no sagatavotās prezentācijas un klausās skolēnu lasījumā. • Individuālais darbs: skolēni strādā ar informāciju, to pieraksta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mācību dialogs. • Jautājumi un atbildes par to, ko ir izlasījuši no romāna "Aka" un ko ir pierakstījuši uz skolotājas diktētajiem mājasdarba jautājumiem. • Skolotājas stāstījums: min faktus un citātus no rakstnieces romāna. • Skolēnu stāstījums: min faktus un citātus no rakstnieces romāna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iepazīšanās ar stundas mērķi un uzdevumiem. • Mājasdarba sagatavošana. • Iepazīšanās ar skolotājas sagatavoto vizuālo materiālu – "PowerPoint" prezentāciju. • Iesaistīšanās sarunā ar skolotāju par romānu, veidojot savu stāstījumu, iekļaujot gan informāciju un citātus no romāna, gan savu viedokli par to. • Mājasdarba nodošana.

<ul style="list-style-type: none"> ● Attīstīt skolēnu prasmi analizēt daiļdarbu. 			
3., 4. stunda - <i>Pienākums, mīlestība, laime</i> Regīnas Ezeras romānā “Aka”.			
<p>Stundas mērķis: Palīdzēt izprast pienākuma, mīlestības un laimes jēdzienus Regīnas Ezeras romānā “Aka”.</p> <p>Stundas uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pilnveidot skolēnu prasmes sadarboties grupā. ● Mudināt skolēnus mērķtiecīgi plānot stundas darbu. ● Pilnveidot skolēnu klausītāja un runātāja kultūru. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Grupu darbs: skolēni grupās veido plakātu/ prezentāciju par pienākuma, mīlestības un laimes jēdzieniem romānā. ● Frontālais darbs: skolēni prezentē savu grupu darbu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mācību dialogs. ● Grupu darbu prezentēšana: grupas prezentē savu darbu klases priekšā. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Iepazīšanās ar stundas mērķi un uzdevumiem. ● Skolēni tiek sadalīti grupās. ● Skolēni darbojas grupās, iepazīstina savus grupasbiedrus ar mājasdarbā paveikto, pārrunā informāciju, nonākot pie kopsaucēja un aizpilda grupai piešķirto lapu. ● Skolēnu grupas sagatavojas darba prezentēšanai. ● Skolēnu grupas prezentē darbu, klausās pārējās grupās, ievēro klausītāja un runātāja kultūru.

			<ul style="list-style-type: none"> ● Grupu darba nodošana.
5. stunda - Regīnas Ezeras romāna “Aka” vērtību pasaule.			
<p>Stundas mērķis: Izveidot izpratni par Regīnas Ezeras romāna “Aka” vērtību pasauli.</p> <p>Stundas uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mudināt skolēnus izprast romānā attēlotās vērtības, to nozīmīgumu. ● Pilnveidot skolēnu spējas izteikt savu viedokli, to pamatot. ● Akcentēt skolēniem aktuālās vērtības. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Frontālais darbs: skolotāja aktualizē vērtību jēdzienu un tā nozīmīgumu, skolotāja uzdod skolēniem jautājumus un saņem atbildes, tās pierakstot uz tāfeles. ● Individuālais darbs: skolēni strādā ar <i>Venna diagrammu</i>, izsaka savu viedokli. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mācību dialogs. ● <i>Venna diagramma.</i> ● Jautājumi un atbildes par romāna vērtību pasauli un skolēnu vērtību pasauli. ● Skolēnu stāstījums: min faktus un piemērus no rakstnieces romāna. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Iepazīšanās ar stundas mērķi un uzdevumiem. ● Skolēniem tiek atgādināts par to, kas ir <i>Venna diagramma</i> un tiek izstāstīti uzdevuma noteikumi. ● Skolēni veido stāstījumu par romāna vērtību pasauli un par savu vērtību pasauli. ● Skolēni skolotājas vadībā veic secinājumus par romānu, tā vērtībām un savu vērtību pasauli. ● <i>Venna diagrammu</i> nodošana.

3.3.Mācību sasniegumu vērtēšana mācību procesā un vērtēšanas kritēriji

Veidojot metodiskās sistēmas variantu, diplomande paredzēja, ka mācību tēmas apguves laikā skolēni saņems vienu kopīgu vērtējumu, kurš veidosies no četriem darbiem. Skolēniem šāda veida vērtēšana bija ierasta, tāpēc no viņu puses nebija nekādu pretenziju. Diplomande uzskatīja par svarīgu arī skolēnus iepazīstināt ar iegūstamajiem punktiem un vērtēšanas kritērijiem, lai skolēni saprastu, kā norisināsies vērtēšanas process.

Pirmā darba mērķis – noskaidrot skolēnu prasmes strādāt ar tekstu, atbildot uz skolotājas uzdotajiem jautājumiem saistībā ar romānu. Tas arī ļāva skolotājai noteikt to, vai skolēni ir izlasījuši daiļdarbu, nevis tikai noskatījušies filmu. Par katru no jautājumiem varēja iegūt 10 punktu, kopumā 30 punkti. Katras atbildes vērtēšanas kritēriji:

- Atbildes saturs: 5 punkti.
- Atbildes pamatojums (piemēri, citāti no romāna): 5 punkti.

Otrā darba mērķis – palīdzēt skolēniem izprast pienākuma, mīlestības un laimes jēdzienus romānā, darbojoties ar citiem skolēniem, kā arī pilnveidot skolēnu klausītāja un runātāja kultūru. Kopumā par grupu darbu varēja iegūt 20 punktu. Darba vērtēšanas kritēriji:

- Darba saturs: 5 punkti.
- Darba noformējums: 5 punkti.
- Darba prezentācija: 5 punkti.
- Grupas dalībnieku klausītāja kultūra: 5 punkti.

Tā kā nācās saskarties ar to, ka daļa skolēnu romānu nebija izlasījuši, tad skolēnu rakstītās esejas diplomande vērtēja pēc šādiem kritērijiem:

- Saturs: 5 punkti.
- Forma: 5 punkti.
- Ortogrāfija: 5 punkti.
- Interpunkcija: 5 punkti.

Trešais darbs – skolēnu un romāna vērtību pasaulu attēlošana *Venna diagrammā*. Šī uzdevuma mērķis bija mudināt skolēnus iepazīt romānā attēlotās vērtības, to nozīmīgumu, salīdzināt tās ar savām vērtībām. Par šo uzdevumu skolēni varēja iegūt 10 punktu.

- Nosauktas romāna vērtības: 3 punkti.
- Nosauktas savas vērtības 3 punkti.
- Norādītas trīs galvenās vērtības un atbilde ir pamatota: 4 punkti.

Tā kā klasē bija skolēni, kas romānu nebija arī uz šo stundu izlasījuši, pielāgojot šo uzdevumu viņiem, skolotāja lūdza skolēniem parādīt savu vērtību pasauli, pamatojot atbildi par trīs vissvarīgākajām vērtībām. Par šo veikto darbu skolēni maksimāli varēja iegūt tikai 7 punktus.

Pēdējais darbs – vēstule romāna galvenajam varonim, ko skolēni varēja brīvi izvēlēties. Ar šī darba palīdzību diplomande var novērtēt, kādas atziņas, pārdomas un secinājumus skolēni guvuši. No šī darba vislabāk var secināt, ko jaunieši guvuši pēc romāna iepazīšanas, vai izdevies sasniegt diplomdarba sākumā izvirzīto mērķi un vai mainījies viņu skatījums un viedoklis par īstas un patiesas mīlestības un pienākuma lomu cilvēku dzīvē. Kopumā par vēstuli varēja iegūt 20 punktu. Darba vērtēšanas kritēriji:

- Saturs: 5 punkti.
- Forma: 5 punkti.
- Ortogrāfija: 5 punkti.
- Interpunkcija: 5 punkti.

4. SKOLOTĀJAS UN SKOLĒNU SADARBĪBA REGĪNAS EZERAS PERSONĪBAS UN ROMĀNA “AKA” APGUVĒ

1. stunda

Stundas temats: Ieskats Regīnas Ezeras personībā un daiļradē.

Stundas mērķis: Mudināt skolēnus iepazīt Regīnas Ezeras personību un daiļradi.

Skolotāja sasveicinās ar skolēniem un pastāsta, ka šīs dienas mācību stundā skolēni sāks jaunu tēmu par Regīnas Ezeras personību, devumu literatūrā un viņas vienu no pazīstamākajiem darbiem – romānu “Aka”.

Tālāk skolotāja izdala skolēniem sagatavoto materiālu par Regīnu ezeru, kur ir apkopots gan rakstnieces pašas sacītais par sevi, gan arī citu teiktas par viņu un viņas darbiem (3. pielikums.) Skolotāja aicina skolēnus izlasīt tekstu. Kad skolēni to ir izdarījuši skolotāja jautā, kāds iespaids viņiem ir radies par Regīnu ezeru. Skolēnu atbildes atšķirās. Vieni atbildēja, vairāk izceļot negatīvo, ko bija saskatījuši: *“Rakstniece šķiet haotiska, aizmāršīga, slinka, tāda kā dzīvē pazudusi, kurai nepatīk, ja kaut ko aizrāda.* Otri uzskatīja: *“Rakstniece ir strādīga, neatkarīga, īpaša. Viņas darbi ir kā atsevišķs žanrs.”* Bet bija tādi, kas autorē saskatīja vienkāršumu un ikdienišķumu: *“Rakstnicē varam redzēt paši sevi. Normāls cilvēks tāds pats kā jūs un mēs.”*

Kad skolēni ir savas domas izteikuši, skolotāja aicina atvērt savas pierakstu klades, kā arī mācību grāmatas 193. lpp, kur redzama rakstniece. Skolotāja aicina skolēnus savās pierakstu kladēs veidot piezīmes, fiksējot svarīgāko un interesantāko informāciju, ko skolotāja šajā stundā stāstīs par rakstnieci. Skolotāja izstāsta būtiskākos biogrāfijas datus, iepazīstina skolēnus ar viņas devumu latviešu literatūrā, pastāstot arī par jaunajiem žanriem, kurus rakstniece ir ieviesusi latviešu literatūrā – “zooloģiskās noveles”, noveļu romānu “Zemdegas” un dulos stāstus (4. pielikums).

Skolotāja dod skolēniem nelielu ieskatu “Akas” tapšanā. Skolotāja skaidro, ka Lauras tēls sevī iemieso tās vērtības un uzskatus, kas piemituši pašai rakstniecei, bet, ja to salīdzina ar pašas rakstnieces personību un dzīves gājumu, tas ir pilnīgi pretējs. Skolotāja nedaudz pastāsta arī par to, ko kritiķi ir teikuši par šo romānu.

Skolotāja min, ka romāns “Aka” arī ir ekranizēts 1976. gadā ar nosaukumu “Ezera sonāte”. Viena skolniece min, ka filmu ir redzējusi un ieteiktu arī citiem to noskatīties. Skolotāja pastāsta par to, kā filma tapusi, minot arī interesantu faktu, ka Rūdolfas lomas atveidotājs filmā, Gunārs Cilinskis, ir bijis ne vien aktieris šai lomai, bet arī šīs filmas režisors kopā ar Vari Braslu.

Pirms stundas beigām skolotāja norāda, ka uz nākamo stundu skolēniem būs gan jāizlasa romāns “Aka”, gan lasīšanas laikā jāgatavo atbildes uz trīs jautājumiem: jāraksturo romāna laiks un telpa, jāraksturo romāna tēli, kā arī viņu attiecības ar citiem romāna tēliem un jāatklāj romānā attēlotās problēmas. Skolēniem jāpamato savu atbildi ar konkrētiem piemēriem, kā arī jāatrod citāti, kur parādās atbildes uz šiem jautājumiem.

Secinājumi par stundas norisi: Skolotāja uzskata, ka stunda ir izdevusies, jo tika sasniegts gan mērķis, gan uzdevumi. Varēja novērot, ka skolēniem vislabāk patika pašiem strādāt ar informāciju no skolotājas sagatavotā materiāla par Regīnu Ezeru, kur ir apkopots gan rakstnieces pašas sacītais par sevi, gan arī citu teiktas par viņu un viņas darbiem. Diplomdarba autore uzskata, ka atlasītie fragmenti skolēniem šķita aizraujoši, jo tie parādīja Regīnu Ezeru ne tikai kā ievērojamu rakstnieci, bet arī kā cilvēcīgu būtni. Viņa arī uzskata, ka, lai gan ir diezgan grūti ierobežotā laikā skolēniem dot bagātu un pilnvērtīgu informāciju, tas šajā stundā ir izdevies.

2. stunda

Stundas temats: Regīnas Ezeras romāns “Aka”, tā analīze un izpratne.

Stundas mērķis: Palīdzēt skolēniem izprast Regīnas Ezeras romāna “Aka” laiku, telpu, tēlus un attēlotās problēmas.

Stundas norise: Skolotāja sasveicinās ar skolēniem un informē, ka šajā stundā tiks strādāts ar skolēnu veikto mājasdarbu uz šo stundu, respektīvi, skolēni ir izlasījuši romānu “Aka” un ir gatavojuši atbildes uz trīs jautājumiem, raksturojot romāna laiku, telpu, tēlus, kā arī viņu attiecības ar citiem romāna tēliem un atklājot romānā attēlotās problēmas.

Skolotāja aicina skolēnus pievērst uzmanību skolotājas stāstījumam, kā arī mudina skolēnus sekot līdzi skolotājas sagatavotajam vizuālajam materiālam (5. pielikums).

Vispirms skolotāja jautā skolēniem lakoniski pastāstīt par to, kas notika romānā. Viena skolniece jūtās pārliecinoši un atbild: *“Šis romāns ir par Lauru, viņa strādā par skolotāju un dzīvo*

„Tomariņos”, viņai ir vīrs Ričš, kurš atrodās cietumā, jo medībās nogalināja savu draugu. Viņiem abiem vēl ir divi bērni. Bet tad kādu dienu viņa tur satiek Rūdolfu, kurš ir ārsts. Viņš ir atbraucis atvaļinājumā uz kaimiņu mājām „Gobām”. Starp abiem rodās simpātijas, lai gan īsti nekas starp viņiem tur nenotiek. Un romāna noslēgums arī nav īsti saprotams.”

Skolotāja jautā pārējiem skolēniem par to, vai viņi ir sapratuši, kas beigās noticis. Cita skolniece atbild: *“Laura izvēlējās palikt ar Riču, jo viņa izjuta pienākuma sajūtu pret savu vīru un bērniem!”* Papildinot šo domu cita skolniece min: *“Viss romāns arī pats par sevi bija diezgan grūti saprotams, ne tikai beigas. Šķita, ka sižets sāktos kaut kur pa vidu, jo bija daudzi notikumi, kas notika pirms tam. Un tikai romāna lasīšanas laikā vispār varēja izprast visu, kas noticis.”* Pārējie skolēni šim apgalvojumam vienbalsīgi piekrita.

Skolotāja informē, ka stundas turpinājumā kopīgi tiks pārrunāti vairāki būtiski jautājumi, kuri palīdzēs skolēniem līdz galam izprast šo romānu. Skolotāja atver veidoto „PowerPoint” prezentāciju ar svarīgāko informāciju un citātiem no daiļdarba.

Pirmais jautājums, ko skolotāja apspriež ar skolēniem ir par romāna laiku un konkrēto vēsturisko laika posmu. Vispirms skolotāja uzdod jautājumu – kurā gadā ir izdots šis romāns? Viena no skolniecēm uzreiz atbild, ka romāns izdots 1972. gadā. Skolniece to zināja, jo viņai bija romāna pirmizdevums. Tālāk skolotāja jautā – kas tas bija par laiku Latvijā? Skolēni uzreiz vienbalsīgi atbild, ka Latvijā šajā laika periodā bija Padomju laiki. Skolotāja mudina skolēnus atcerēties to, ko viņi ir dzirdējuši par Padomju laikiem. Skolēni min, ka tie saistās ar komunistiskās partijas kontroli, ar stingru cenzūru, dažādiem aizliegumiem, darbu kolhozos, vairāku preču deficītu un garajām rindām pēc tām – nekas nebija viegli iegūstams. Skolotāja liek skolēniem atcerēties par to, kas romānā liecināja, ka tie ir Padomju laiki. Daži skolēni spēj atbildēt, minot kolhozus, jo viens no grāmatas varoņiem bijis kolhoza priekšsēdētājs. Viena skolniece it īpaši izceļ to, ka Rūdfam bija mašīna “Pobeda”, kas sērijveidā tika ražota no 1946. līdz 1958. gadam. Skolēni min preču deficītu, kas parādās tajā brīdī, kad Vijai vajadzēja speciāli šūt kleitu, jo tādu nebija veikalos. Viena skolniece gan min, ka, neskatoties uz preču trūkumu diezgan liela parādība bija alkoholisms, kas bija arī viens no iemesliem, kāpēc Ričš atradās cietumā. Veciem pārāk daudz patika iedzert un tā kļuva par pārāk biežu nodarbi, brīžiem alus pudele pat kļuva kā par samaksas veidu. Skolniece atcerās, ka līdzīga problēma bija arī romānā “Purva bridējs”.

Tālāk skolotāja mudina skolēnus pievērsties romāna telpai. Skolēni uzreiz min, ka “Tomariņos” norisinās lielākā daļa romāna notikumu. Raksturojot “Tomariņu” mājas skolēni min, ka tagad šajās mājās dzīvoja Laura ar saviem bērniem un vīramāti Alvīni. Skolotāja jautā skolēniem raksturot māju izskatu. Skolēni nosauc “Tomariņu” mājas par necilām un drūmām.

Skolotāja lasa citātu, kur Rūdolfis pirmo reizi ir ieraudzījis Tomariņu mājas: *“Pat rieta saudzīgās gaismas zeltījums neko lielu nespēja nedz saglābt, nedz izskaistināt. Jumti bija raibi, pielaboti... Māja ar nelielajiem lodziņiem tuvredzīgi un īgni glūnēja cauri pāraugušajiem ceriņiem un jasmīniem, kas sniedzās līdz paspārnei un vietumis vēl augstāk... Arī ābeles rēgojās skrajās, ķērpjiem apaugušās, rudens vēju aplauzītas, tam bija savs pussimts gadu, un daudzie āboli šajos sirmajos, kroplajos zaros, gaiši kā spīdekļi, paplukušajā valstībā sķita pārāk glezni, lai būtu īsti.”* (Ezera, 1972: 5). Papildinot šo vizuālo gleznu, skolotāja nolasa citātu, kur Alvīne pirmo reizi ierodās “Tomariņos” jau kā saimniece: *“Mājas ārdurvis vārstījās vējā, smilkstēdamas eņģēs. Jumtā rēgojās liels caurums kā bedre, brīnums, ka ēkas nebija nodegušas, tikai sīkrūšu logos izbiruši visi stikli līdz beidzamajam. [...] Alvīne lēni izstaigāja piemēsnotās telpas, zem kājām čīkstēja grīda, sķita, arī aiz sienas kāds staigā. Bet, kad viņa iztrūkusies apstājās, ikreiz dzirdēja vienīgi pamestās mājas nāves klusumu.”* (Ezera, 1972: 187). Skolēni secina, ka gadiem ejot nekas daudz šajās mājās nav mainījies.

Viena skolniece atcerās, ka par šīm mājām bija daudz nostāstu, daudzi ticēja, ka tās ir nolādētas. Skolotāja uzslavē skolnieces attapību. Skolotāja pārslēdz attiecīgo prezentācijas slaidu un lasa citātu: *“Bija nācies dzirdēt visus iespējamus variantus, lai kaut kas vēl spētu pārsteigt. Sākot ar lāstiem un beidzot ar nožēlu un līdzietību, un mājieniem par Augusta Tomariņa ēnu, kas guļot pār viņu dzimtu...”* (Ezera, 1972: 47) Skolotāja skaidro, ka iespējams secināt, ka dzīvot šajās mājās pavisam nebija viegli. To pamato arī nākamais citāts, ko skolotāja nolasa: *„Dzīve „Tomariņos” nekādu laimi nebija nesusi nevienam no viņiem. Pa šīm durvīm iznesa Reini Cīruli, pa šīm durvīm aizveda Riču...”* (Ezera, 1972: 48) Daži skolēni izskatās apjukusi, tāpēc skolotāja paskaidro, ka Reinis Cīrulis bija Alvīnes vīrs. Viņiem abiem piedzima meita Vija. Vēlāk Reini Cīruli mežā pakāra Augusts Tomariņš ar saviem draugiem, kas ir Vijas brāļa Riča tēvs.

Tālāk skolotāja lasa citātu: *“Kālab no pamestajām mājām Alvīne bija izvēlējusies pajumti tieši Tomariņos? Kāpēc viņa te neļāva visam satrūnēt un sabrukt, lai paliktu kaila tukša vieta? Vai viņā gailēja kādas dzīvas atmiņas? Vai otrādi – viņā gribēja būt saimniece tur, no kurienes kādreiz*

tika padzīta kā suns?”. Tad skolotāja jautā skolēniem, kā viņi skaidrotu Alvīnes rīcību. Skolēni domā, ka Alvīnei nebija nekur citur, kur iet, kā arī viņa tiešām gribēja būt saimniece tajās mājās, no kurām agrāk tika padzīta. Skolotāja apstriprina skolēnu atbildes, kā arī min, ka, lai gan Alvīne, aiziedama no mājām kā kalpone, šīs mājas nolādēja, viņa nekad nedomāja, ka šis lāsts piepildīsies, tāpēc arī tur atgriezās. Tālāk papildinot teikto, skolotāja nolasa citātu: *“Alvīne toreiz nedomāja, kad un kā, un vai vispār viņas lāsti varētu piepildīties... Alvīne nezināja, ka nākamo reizi, ienākusi “Tomariņos”, redzēs – drīzāk ar izbīli nekā gandarījumu, - ka tas ir piepildījies.”* (Ezera, 1972: 187)

Tālāk skolotāja aicina skolēnus noraksturot romāna tēlus un to attiecības. Vispirms skolotāja mudina skolēnus apskatīt Alvīni un tad arī pārējos tēlus. Šoreiz skolotāja aicina skolēnus pašus izteikties un lasīt citātus, ko viņi ir sagatavojuši, veidojot mājasdarbu.

Skolēni min, ka Alvīne strādāja par kalponi, agrāk viņa bija ļoti skaista un daudzi vīrieši izjuta pret viņu simpātijas, viens no šiem vīriešiem bija toreizējais “Tomariņu” saimnieks Augusts Tomariņš. Alvīne palika no viņa stāvoklī, bet Augusts Tomariņš Alvīni padzina no mājām. Skolotāja apstādina uz mirkli skolēnu runas, jautājot, kāpēc viņš tā rīkojās. Skolēni atbild, ka tas ir bijis negods un tas sabojātu viņa reputāciju. Skolotāja jautā, vai Ričš ir Alvīnes vienīgais bērns. Skolēni atbild, ka tā nav, vēl ir Vija. Vija bija Reiņa Cīruļa meita, kurš bija Upesgala priekšsēdētājs un kuru nonāvēja Augusts Tomariņš.

Viena skolniece min, ka Alvīnei ir diezgan skumīgs liktenis, viņa ir daudz nelaimju pārcietusi, bet tomēr paliek stripra. Skolniece arī nolasa citātu: *„Kad padzina no Tomariņiem, tad gan likās – nekad, nekad, nekad sirds nespēs vairs izturēt neko tādu, pārtrūks pušu un stāsies. Bet viņa pēc tam, vei, pārccieta i Reiņa nāvi, i Ričiņa tiesu – un palika dzīva, tā tad aiz bēdām cilvēks nomirt nevar.”*

Skolēni tālāk min, ka neskatoties uz netaisnīgo dzīvi Alvīne ir čakla, gādīga un vienmēr rūpējās par citiem. Viena skolniece, vēloties papildināt šo domu, nolasa citātu: *“Vai Alvīne neplēsās un nerāvās bērnu labā? Tīrumi un kūts, un dārzs, un māja – un atkal kolhoza tīrumi un savējais dārzs, un veļas baļļa pa svētdienām, tad vēl ogošana, sēņošana un siens vasarās, lielā adīšana, lāpīšana un malka ziemās, nu, tu kungs tētīt, darbu kā viens vezums, jūdzies tik priekšā un velc atsperdamās. Un brangi noderēja i tā kapeika, ko dabūja tirgū pa mellenēm vai par bekām, - tur labāks kumosīšs, tur drēbīte. Tiem pašiem – Ričam un Vijai, neba nu sev.”*

Tomēr viena skolniece min, ka Alvīnei ir arī savi trūkumi: *“Alvīne bieži, apnicīgi bieži kavējās atmiņās par Riču – no apziņas dziļumiem izcēla aizmirstības putekļiem klātus sīkumus. Cilvēka sirdij, šķiet, vajadzēja piekust no nebeidzamā saspīlējuma, vismaz retumis aizmirsties, atrast kādu ventili, bet nekas tamlīdzīgs nenotika.”* Otra skolniece papildina, ka Laurai šīs runas par Riču jau bija apnikušas, tās spēja viņu gan apbēdināt, gan brīžiem sadusmot: *“Laura domāja kā taisnodamās un negribēdama pati sev atzīties, ka īstenībā patiešām bēg no mūzīgajām valodām par vienu un to pašu, par vienu un to pašu.”*

Cita skolniece min, ka Alvīne arī nespēj saskatīt īsto Riča dabu. Brīžiem likās, ka Alvīne vaino Lauru pie tā, ko Ričs nodarījis. Viņa saka, ka Laura varēja būt uzstājīgāka, kad Ričs dabūja naudu un iedzēra, būtu pārvedusi viņu mājās. Varētu likties, ka Alvīne neredz vainu Ričā, it kā viņa slepkavību varētu attaisnot. Skolniece arī secina, ka Alvīne ar Lauru nebija tuvas: *“Jā, ko viņa zināja par Lauru? Vai vari kādreiz tikt gudra, par ko vedekla īsti domā, kad priecājas un kad bēdājas? (...) Būtu pasūdzējusies, abas kopā nobirdinātu pa asarai, atmaigtu sirds. Nesagaidīsi...”*

Viņa secina, ka Alvīne nosoda arī meitas Vijas dzīvesveidu, tāpēc labas attiecības viņām nav veidojušās: *„Varētu jau gan tā Vija vairāk dzīvot pa māju. Kā viens vējš! Saki ko sacīdama – tikai zobi vaļā un smeļ, neņem galvā ne vārdiņu. Sveša, sveša...Pašas miesa un asinis, bet cik nesaprotama un sveša...”* Lai gan viņa strādā ciema padomē, viņa ir ļoti vieglprātīga un izklaidīga.

Skolotāja jautā skolēniem par to, kādas attiecības pastāv starp abiem Alvīnes bērniem. Skolēni min, ka Vijai nekad nav bijušas labas attiecības ar pusbrāli Riču. Viena skolniece nolasa sagatavotos citātus par to: *“Vija nekad nav sapratusies ar Riču, plēsās un strīdējās jau kopš bērna kājas. Liktos, kāda tēvuzeme nu būtu jādala, bārenis viens kā otrs. Bet, vei, nesatiek ne lūzdami...”* Skolniece norāda, ka viņa pat nedaudz bija skaudīga pret Riču: *“Vai tad pirmoreiz iešāvās prātā doma par netaisnību – šis Tomariņa dēls, šis...šis bandu bērns no mātes mantojis to, kas īstenībā pienācās viņai! Kāpēc tieši necilākais iedzimis meitā? Mazais augums, apaļgums, ko negantākās mēles drīz varēs dēvēt par tuklumu, tuvredzība. Jau skolas gados ārsts bija Vijai izrakstījis brilles, ko viņa uzlika vienīgi stundu laikā, bet, zvanam atskanot, mudīgi rāva nost, jo acenes īso deguntiņu padarīja vēl strupāku, gandrīz komisku.”*

Cita skolniece norāda, ka Vija bija greizsirdīga arī uz Lauru, jo viņai nav kāds, kas mīl viņu tā, kā Ričs mīl Lauru. Brīžiem šķiet, ka viņa ir greizsirdīga par uzmanību, ko Rūdolfš pievērš

Laurai, tāpēc centās uzturēties Rūdolfā klātbūtnē. Arī ar māti viņai nav labas attiecības. Vija nosoda māti par to, ka izvēlējās dzīvot “Tomariņos”.

Tālāk skolotāja ir izvēlējusies apskatīt Lauru, skolēni atkal tiek aicināti izteikties par šo romāna tēlu. Skolēni min, ka Laura ir skolotāja. Viņa par skolotāju šeit strādā desmit gadus, pirms tam strādāja pedagoģiskajā skolā. Laura ir Zaigas un Māra māte un Riča sieva. Laura ir klusa, noslēgta, pieklājīga, iecietīga, ļoti čakla un māc visādus darbus, kas var būt skaidrojams ar to, ka mājās pietrūka vīrieša rokas. Viena skolniece nolasa, ko par Lauru ir teikusi Alvīne: *“Tev jau gan nags uz visu – ir bērniem pašūni, ir jumtu salabo, ir grīdas smuki nokrāsoji, ir to aku, vei, sataisīji...”* Laura strādā daudz, pat Vijai liekas, ka pārāk daudz: *“Tu esi tikai dažus gadus vecāka par mani, (...) Bet ko tu esi redzējusi? Kur tu esi bijusi? Bērni skolā, bērni mājās, mūžīgais naudas bads... Vai tev kādreiz ienācis prācā parēķināt, cik stundas dienā tu strādā?”*

Tālāk skolotāja mudina skolēnus raksturot, kādas attiecības Laurai bija ar pārējiem tēliem. Skolēni min, ka Laura bija mīloša māte, kā arī lieliska vedekla. Viņa nekad nesūdzējās par to, ka Alvīne atkal runā par Riču, kā arī viņa speciāli noslēpa to, ka Ričš, rakstot vēstules Laurai, nemaz savu māti nepiemin, jo zināja, ka tas Alvīni sāpinās.

Rūdolfam jau kopš paša sākuma parādījās interese par Lauru. Rūdolfš sagaidīja Lauru no autobusa, un veda viņu mājās. Rūdolfš pret Lauru vienmēr izturējās pieklājīgi, atvērti, taču viņa bija atturīgāka, noslēgta sevī, it kā baidītos no uzmanības. Viena no skolniecēm šo domu pamato ar citātu no romāna: *„Ieraugot Rūdolfu, Laura uzstaroja, un viņš, satverdams tās slaido plaukstu savējā, priecīgs vērās viegli pietvīkušajā, pārsteidzoši jaunajā sejā, ko apgaismoja laimes atblāzma, kuru Laura neprata noslēpt”*. Viņa bija noslēpumaina, jo nekad īsti nevarēja saprast, kas norisinās viņas prātā.

Skolēniem ir grūti raksturot attiecības ar Riču, jo romānā nav tiešs kontakts starp viņu un Lauru, jo viņš atrodas ieslodzījumā, taču par abu attiecībām vēsta Lauras atmiņas. Skolēniem ir grūti spriest, vai Laura vēl mīl Riču.

Tā kā mācību stunda drīz jau tuvojās beigām, skolotāja aicina skolēnus lakoniski izteikties par Rūdolfu. Skolēni min, ka viņš ir ķirurgs, atbraucis no pilsētas atpūsties. Viņš iemīlējās Laurā jau pirmajā tikšanās reizē, un vēlējās pavadīt ar viņu katru mirkli. Viņš ir pieklājīgs un gādīgs. Un

iespējams, ka viņam rodas tik ciešas attiecības ar Lauras dēlu Kārli, jo pašam pietrūkst savs dēls, kas dzīvo ar bijušo sievu.

Kad skolotāja jautā skolēniem par to, kāda problēma tiek attēnota šajā romānā, skolēni min, ka galvenā problēma bija tā, ka Laura bija izvēlējusies nepareizo partneri, izvēloties Riču. Laura domāja, ka viņš mainīsies, ka pārstās dzert un veltīs vairāk uzmanību viņai un bērniem, bet tas viss bija veltīgi. Viņā alkoholisms bija arī tas, kas noveda viņu līdz cietumam. Kā arī problēma bija tā, ka viņa nespēja atklāt savas jūtas Rūdfam. Pēc skolēnu domām, viņa pati neizprata savas emocijas – viņa vairs nemīlēja Riču, taču, kad parādījās jūtas pret Rūdfu, viņa centās no tām aizbēgt. Viņa jutās vainīga, ka atļaujas ko tādu izjust, jo viņai ir vīrs un ģimene, pret ko viņa izjuta pienākuma sajūtu. Lauras izvēle romāna beigās viņu noveda pie tā, ka viņa bija nelaimīga un salauzta.

Skolotāja pateicās skolēniem par stundas darbu, atgādina, ka viņiem ir jānodod mājasdarbs izvērtēšanai (6. pielikums).

Stundas norises izvērtējums: Skolotāja uzskata, ka stunda ir izdevusies, lai gan daļa skolēnu nebija ne izlasījuši romānu, ne sagatavojuši atbildes uz skolotājas sniegtajiem jautājumiem, mācību stundas norise ritēja diezgan raiti. Skolotājai šis fakts nesagādāja nekādu pārsteigumu, jo prakses laikā daļa klases regulāri nepildīja nekāda veida mājasdarbus. Skolotāja jau pirms mācību stundas bija ar to rēķinājusies, tāpēc to daļu klases, kas grāmatu nebija izlasījuši, sūtīja uz bibliotēku, kur jau bija sagatavotas grāmatas šiem skolēniem. Skolēnu uzdevums bija sākt lasīt grāmatu un gatavoties nākamajām stundām, bet arī uz to skolotāja nepaļāvās, tāpēc jau laicīgi tika meklētas alternatīvas nākamajām stundām.

Skolotāja secināja, ka tai daļai klases, kas bija strādājuši ar romānu, nekādas grūtības tas nesagādāja, skolēni varēja sekot līdz skolotājas stāstījumam, kā arī spēja aktīvi piedalīties mācību stundā, veidojot paši savu stāstījumu, iekļaujot gan informāciju no romāna, gan savu viedokli par to. Skolotāja manīja, ka skolēniem vislielāko gandarījumu sniedza tas, ka viņi paši varēja nolasīt savus citātus no teksta, papildinot kādu domu vai izvirzot argumentu, tādēļ stundas otrajā pusē skolotāja ļāva pašiem skolēniem vairāk izteikties. To darīt palīdzēja arī skolotājas sniegtais paraugs par to, kā viņiem būtu jāiesaistās mācību dialogā, gan arī sagatavotā prezentācija, kas ļāva skolēniem viegli sekot līdz stundas norisei.

3., 4. stunda

Stundas temats: *Pienākums, mīlestība, laime* Regīnas Ezeras romānā “Aka”.

Stundas mērķis: Palīdzēt izprast pienākuma, mīlestības un laimes jēdzienus Regīnas Ezeras romānā “Aka”.

Stundas norise: Skolotāja sasveicinās ar skolēniem un informē, ka šodien skolēni strādās grupās. Skolotāja iepazīstina skolēnus ar stundas mērķi. Skolotāja jautā skolēniem, kuri ir izlasījuši romānu uz šo stundu, lai varētu saorganizēt grupu darbu. Skolotāja informē, ka tie skolēni, kas to vēlprojām nav izdarījuši, veiks individuālo darbu abu stundu laikā – rakstīs eseju.

Lai skolēniem būtu vieglāk veikt grupas darbu, skolotāja uz tāfeles uzraksta grupu darba nosacījumus. Vispirms skolotāja uzraksta trīs vārdus – pienākums, mīlestība un laime. Skolotāja šos vārdus savieno ar līnijām, lai veidotos trīsstūris. Skolotāja norāda, ka gluži tāpat kā *mīlestības trīsstūri* mēs varam vizualizēt Lauras izvēli starp šiem trim jēdzieniem. Tad paskaidro, ka skolēni var sekot līdz skolotājas piemēram vai veidot paši savu noformējuma ideju, kur viņiem šie jēdzieni jāpaskaidro trīs pozīcijās: izskaidrojot jēdzienu, norādot, kā tas atklājās romānā un parādot varoņu attieksmi pret to. Tad skolēniem ir jāatbild vēl uz diviem jautājumiem: *kuru no trim izvēlējās Laura un ko tas par viņu liecina? vai arī mūsdienās cilvēki šādu lēmumu varētu pieņemt?*

Tā kā to skolēnu skaits, kas bija izlasījuši romānu bija salīdzinoši mazs, tika izveidotas trīs grupas. Divās no tām bija četras skolnieces, bet trešo grupu pārstāvēja tikai viena skolniece, jo viņa vēlējās strādāt individuāli (skolniece visās mācību stundās skolā strādā individuāli, kā arī klases priekšā neko neprezentē).

Skolotāja informē, ka tiem skolēniem, kas nav izlasījuši romānu ir jāuzraksta eseja, skaidrojot, kas ir laime, kā tā izpaužās, kas dara cilvēkus vai viņus pašus laimīgus u.tml.. Skolēni paši var izvēlēties esejas virsrakstu un saturu, ievērojot doto tematu. Skolotāja norāda, ka tiks vērtēts esejas saturs, ortogrāfija, interpunkcija un stils.

Skolotāja norāda, ka skolēni var strādāt abas stundas. Bet tiem skolēniem, kas ir grupās, jāievēro tas, ka pirms stundas beigām skolēniem paveiktas ir jāprezentē klases priekšā. Tie skolēni, kas raksta eseju, var pirmo stundu veltīt melnraksta rakstīšanai un otro tīrraksta veidošanai.

Kamēr skolēni strādā, skolotāja pārlicinās par kārtību klasē, kā arī novēro to, cik labi skolēniem veicās. Ja skolēniem rodas kādi jautājumi, skolotāja sniedz nepieciešamo informāciju.

Kad otrā stunda tuvojās beigām, skolotāja aicina grupas klases priekšā, lai prezentētu savu darbu (pielikums). Klases priekšā nāk pirmā grupa. Šīs grupas dalībnieces savā stāstījumā minēja šādu informāciju:

“Mēs izveidojām tādu pašu trīstūri kā skolotāja uz tāfeles. Vispirms mēs atradām vispārīgo jēdzienu skaidrojumu un tad aprakstījām kā katrs atklājās romānā.

Laipe ir pozitīva emocija, kurai raksturīga pacilātības sajūta un prieks. Laurai laime nozīmēja aizmirst par visām problēmām saistībā ar vīru, kas sēž cietumā, kā arī kad viņa pavadīja laiku ar Rūdolfu. Mūsaprāt, Laurai justies laimīgai bija visgrūtāk, un viņas laime bija klusa un gandrīz neievērojama. Turpretī Rūdfam pietika ar to, ka viņš spēja pavadīt laiku ar Lauru un ar viņas bērniem.

Mīlestība ir dziļas un noturīgas jūtas pret kādu, kas nāk no cilvēka iekšējās pasaules. Mīlestība izpaudās starp Rūdolfu un Lauru. Tikai Laura to īpaši neizpauda. Rūdf turpretī to parādīja tieši – palīdzot Lauri, veltot viņai uzmanību un rūpējoties gan par viņu, gan viņas bērniem. Romānā bija redzama arī mātes mīlestība, ne tikai no Lauras, bet arī Alvīnes, kas gaidīja savu dēlu mājās no cietuma.

Toties pienākums ir rīcība, kuru nosaka indivīda morālās normas. Lauras morālās normas neļāva viņai būt patiesi laimīgai, jo viņa vēljoprojām gaidīja vīru atgriežamies no cietuma un nevēlējās viņu krāpt, tāpēc viņa arī savas jūtas pret Rūdolfu gandrīz neizrādīja. Arī sirdsapziņa liedza pilnīgi atklāt savas īstās jūtas. Laura izjuta pienākuma sajūtu arī pret saviem bērniem un Alvīni, palīdzot viņai saimniekot. Rūdf turpretī kā īsts ārsts rūpējās par visu labklājību un veselību.

Mūsaprāt, Laura izvēlējās savu vīru pienākuma sajūtas dēļ un arī savu bērnu dēļ. Laurai bija žēl Alvīnes, tāpēc arī palika “Tomariņos”, sniedzot kaut kādu atbalstu viņai. Laurai prioritāte bija bērnu labklājība, nevis sevis pašas laime. Tas liecina par to, ka Laura vairāk vadījās pēc prāta, nevis sirds. Mums gan šķiet, ka mūsdienās cilvēki vairāk koncentrējās uz savu laimi, nevis uz pienākumiem. Cilvēki ir egoistiskāki un vairāk domā par savu labklājību. Mēs esam

pārliecinātas, ka mūsdienās sieviete, kas būtu tādā pašā situācijā kā Laura, ļautos mīlestībai un pamestu savu vīru.”

Skolotāja pateicas grupai par ieguldīto darbu, aicina nodot savu darba lapu, atgādinot uzrakstīt vārdus (7. pielikums). Klases priekšā dodās otrā grupa ar savu stāstījumu:

“Vispirms apskatīsim laimi. Laurai laime bija viņas bērni un brīži, kad viņa varēja aizmirst par Riču un ļāvās Rūdolfā valdzinājumam. Laura laimi lika otrajā plānā, tā vietā viņa izvēlējās pildīt savu sievas pienākumu un palikt uzticīga savai ģimenei. Rūdolfs bija tas cilvēks, kas varēja ienest īstu laimi gan Lauras, gan viņas bērnu dzīvēs. Un tas, ka Laura pieņēma izvēli palikt ar Riču, bija solis prom no šīs īstās laimes. It īpaši nelaimīgu Lauru padarīja tas, ka Alvīne viņu vainoja tajā, ka Ričš ir cietumā, vislaik viņai atgādinot par to, cik nelaimīga viņa ir, jo ir nonākusi šajā neapskaužamajā situācijā. Mums šķiet, arī Alvīnes jūtas pret savu dēlu un viņa gaidīšana mājās no cietuma bija pārākas par viņas laimi. Tādu īstu laimi viņa nebija sajutusi jau ļoti ilgi.

Mīlestība parādās kā romantiskā mīlestība un mīlestība pret savu ģimeni. Tā, piemēram, Laura mīlēja gan Rūdolfu, gan savus bērnus. Tā arī Alvīne ļoti mīlēja Riču un iespējams, ka viņas stiprā mīlestība pret savu dēlu viņai arī neļāva saskatīt visu slikto viņā, jo kā mēs zinām, mīlestība var darīt aklu. Mīlestība pret bērniem šajā romānā bija patiesa un atklāta, turpretī Lauras mīlestība pret Rūdolfu bija apspiesta, jo Laura baidījās un jutās vainīga par to. Viņa līdz pēdējam brīdim gribēja palikt uzticīga Ričam. Mums gan šķiet, ka viņas jūtas pret Riču nebija patiesas, jo kamēr viņi bija šķirti, Laura saprata, ka viņu vairs nemīl. Laura izjuta mīlestības jūtas pret Rūdolfu. Viņi viens otru pievilka, bet viņa tomēr neatkāpās no sava pienākuma pret vīru.

Pienākuma sajūta parādās it īpaši caur Lauras tēlu. Viņa vienmēr palika mājās un palīdzēja visos darbos, arī tajos, kas sievietei nemaz nebūtu jādara. Tā kā vīrieša rokas mājās nebija un neviens cits to nedarītu, Laurai nebija izvēlēs. Kā jau minējām, Laurai bija liela pienākuma izjūta pret savu vīru, kas viņai arī liedza sajust laimi un mīlestību, kas būtu tikai esot kopā ar Rūdolfu. Mātes pienākums, sievas pienākums – tā visa smagums parādījās romānā.

Arī mūsaprāt, Laura izvēlējās savu vīru pienākuma sajūtas dēļ un arī savu bērnu dēļ. Laura, cenšoties visus citus darīt laimīgus, aizmirsta par sevis pašas laimi. Lauras uzticība vīram un ģimenei ir ļoti augstu vērtējama, lai gan mēs viņas vietā tā neizvēlētos, un mums šķiet, ka reti

kura sieviete mūsdienās varētu pieņemt tādu lēmumu. Mūsdienās cilvēki noteikti vairāk domā par sevi un to, kā pēc iespējas labāk un ātrāk gūt sev kādu labumu.”

Skolotāja pateicās šai grupai par darbu, lūdz nodot savu darbu izvērtēšanai (7. pielikums). Tā kā mācību stunda gandrīz ir beigusies, skolotāja atgādina, ka pārējiem ir jānodod esejas tūrraksti (8. pielikums). Skolotāja min, ka nākamajā tiks pabeigts runāt par Regīnas Ezeras romānu “Aka”. Pateicās visiem skolēniem par darbu šajās divās stundās. Skolēni veic secinājumus par savu darbu un veic pašizvērtējumu.

Secinājumi par stundas norisi: Diplomande uzskata, ka mācību stunda ir izdevusies it īpaši tāpēc, ka bija jau laicīgi izdomāta alternatīva tiem skolēniem, kas romānu tomēr vēl joprojām nebija izlasījuši. Skolotāja arī bija sagatavojusi visus materiālus: A4 un A3 lapas, flomasterus un zīmuļus, lai skolēni varētu radoši izpausties šī darba veikšanā. Skolēniem nebija nekādu pretenziju pret stundas darbu, visi bija apmierināti ar to. Skolotāju apmierināja tas, ka pēc šādas alternatīvas pasniegšanas, neviens skolēns neizlikās, ka grāmatu būtu izlasījis, kā arī neizdomāja meklēt atbildes uz šiem jautājumiem internetā, lai tikai iegūtu vērtējumu.

Skolēniem it īpaši patīk strādāt pa grupām. Diplomande novēroja, ka šāda veida darbi skolēniem sagādā vislielāko prieku un gandarījumu, it īpaši, ja var kādā veidā radoši izpausties, sadarbojoties ar citiem skolēniem. Stundu laikā skolotāja pamanīja, ka visi grupas dalībnieki aktīvi strādā un iesaistās darbā, nebija tādu skolēnu, kas sēdētu malā un neko nedarītu.

Vienīgais, kas neizdevās kā iecerēts bija tas, ka daži no tiem skolēniem, kas rakstīja eseju, pabeidza savu darbu daudz ātrāk nekā tas bija paredzēts, tādējādi viņi brīžiem traucēja pārējiem skolēniem. Lai gan diplomande centās mudināt skolēnus vairāk pacensties un papildināt savu eseju, tas viņai neizdevās.

5. stunda

Stundas temats: Regīnas Ezeras romāna “Aka” vērtību pasaule.

Stundas mērķis: Izveidot izpratni par Regīnas Ezeras romāna “Aka” vērtību pasauli.

Stundas norise: Skolotāja sasveicinās ar skolēniem un informē, ka šodien skolēni lielāko daļu stundas veidos mācību dialogu ar skolotāju, kā arī strādās individuāli. Skolotāja iepazīstina skolēnus ar stundas mērķi.

Skolotāja vēlreiz apjautā tos skolēnus, kas nebija iepriekš romānu izlasījuši, vai situācija ir mainījies. Diemžēl skolēni nebija pacentušies, lai izlasītu romānu vai noskatītos filmu. Skolotāja norāda, ka skolēniem tāpat būs jāiesaistās sarunā, kā arī viņiem būs mazliet atšķirīgāks uzdevums, lai viņi vismaz varētu nopelnīt vēl kādus punktus.

Skolotāja vispirms skolēniem jautā, ko nozīmē jēdziens vērtība. Skolēni atbild: “*Vērtība ir kaut kas, ko cilvēks uzskata par svarīgu. Vērtība ir kaut kas, kam ir jēga. Vērtības var būt cilvēka uzskati un prioritātes.*” Skolotāja norāda, ka pēc zinātnieka Milтона Rokiča izveidotās teorijas visas vērtības var iedalīt divās kategorijās: terminālās vērtībās (eksistences gala stāvoklis jeb ko indivīds tiecas sasniegt savas dzīves laikā) un instrumentālās vērtībās (vispārēji uzskati, principi, ar kuriem tiek sasniegti indivīda vēlamie dzīves mērķi). Skolotāja nosauc dažus piemērus: iekšējā harmonija, laime, panākumi, pašcieņa, drosme, godīgums, neatkarība. Skolotāja vaicā skolēniem, vai viņi spēj nosaukt vēl citas vērtības. Skolēni min izglītību, mīlestību, intelektu, draudzību, ģimeni, brīvību, drošību. Skolotāja uzslavē skolēnu atsaucību.

Skolotāja informē, ka skolēniem uz izdalītajām lapām būs jāizveido *Venna diagramma*. Skolotāja uzzīmē tās paraugu uz tāfeles, un skolēni uzreiz atcerās, kas tā ir. Skolotāja tālāk paskaidro, ka viens aplis būs romāna vērtību pasaule, bet otrs skolēnu pašu vērtību pasaule, bet tajā daļā, kas saskarās, skolēniem būs jāieraksta kopīgās vērtības. Skolotāja norāda, ka pēc tam skolēniem ir jāizvēlās 3 vērtības, ko skolēni uzskata par vissvarīgākajām, un jāpaskaidro sava izvēle. Darba veikšanai skolēni strādā individuāli (pielikums). Tiem skolēniem, kas nav lasījuši romānu, uz izdalītās lapas ir jāparāda sava vērtību pasaule, arī izvēloties 3 vērtības, ko skolēni uzskata par vissvarīgākajām, un jāpaskaidro sava izvēle.

Kad visi skolēni ir pabeiguši, skolotāja aicina skolēnus pa vienam nosaukt romānā attēlotās vērtības un sniegt pamatojumu savai atbildei. Skolēni sauc: *Ģimene, jo visiem romāna tēliem tā bija nozīmīga, pastāvēja cieša saikne starp visiem ģimenes locekļiem un viņi bija viens no otra atkarīgi, būt ar ģimeni nozīmēja būt laimīgam. Mīlestība, jo romānā parādījās gan mātes mīlestība, kas izpaudās kā Lauras un Alvīnes mīlestība un rūpes pret saviem bērniem, gan arī romantiskā mīlestība starp Lauru un Rūdolfu. Pienākums un atbildība, kas arī parādījās kā rūpes pret bērniem, gan arī pret sev tuvajiem. Lauras pienākums un atbildība parādījās arī kā sievas pienākums pret vīru. Uzticība, jo Laura palika uzticīga savam vīram, neskatoties uz to, ko vēlējās viņas sirds, arī Alvīne uzticīgi gaidīja mājās savu dēlu pārnākam no cietuma. Cieņa bija būtiska,*

jo tā nozīmēja, kā citi cilvēki izturēsies pret tevi un kāda būs tava reputācija sabiedrībā. Skolēni nosauc piemēru saistībā ar Lauru: *Laurai cieņa bija svarīga kā skolotājai, gan kā sievai un mātei. Dzīvojot laukos, visi cilvēki viens otru ļoti labi zināja, tādēļ iegūt cilvēku cieņu un to noturēt ir ļoti būtiski. Neviena negribēja, lai par viņu kļīstu baumas un nostāsti. Darbs it īpaši bija svarīgs, jo tas nozīmēja labklājību.* Skolotāja papildina, ka romānā attēlotajā vēsturiskajā laika periodā darbs bija visaugstākā vērtība – ideoloģijas pamats. *Veselība, jo veselība nozīmēja dzīvību un labklājību, tādēļ Rūdolfs centās palīdzēt Lauras meitai un viņas dēlam, kad tas bija nepieciešams. It īpaši šādiem cilvēkiem, kas dzīvoja laukos, veselība bija būtiska, jo tikai tā varēja tikt paveikti visi lauku darbi un uzturēta saimniecība.* Kamēr skolēni nosauca šīs vērtības, skolotāja tās pierakstīja uz tāfeles, lai skolēni vieglāk varētu sekot līdz stundas darbam.

Tālāk skolotāja lūdz skolēniem nosaukt tās vērtības, kuras skolēni uzskata par vissvarīgākajām viņiem. Skolotāja uzmanīgi klausās un tās pieraksta *Venna diagrammā* uz tāfeles. Tās divas vērtības, ko nosauca visi skolēni bija ģimene un mīlestība, un tad liels skaits skolēnu nosauca veselību, draugus un izglītību par vērtībām. Ģimene un mīlestība kā vērtība sakrīt arī ar to, kas parādās romānā, tāpēc skolotāja jautā skolēniem, kas varētu būt tam par iemeslu. Skolēni atbild: *Cilvēki ir sabiedriskas būtnes, viņi nespēj dzīvot bez sabiedriskām attiecībām. Mēs esam atkarīgi no citiem cilvēkiem, mēs tiecamies pēc komunikācijas. Ģimene ir mums vistuvākie cilvēki. Ģimene ir pašsaprotama dzīves sastāvdaļa, kas mums katram ir nepieciešama. Starp ģimenes locekļiem pastāv beznosacījuma mīlestība. Un cilvēki vēlas būt mīlēti un vēlas mīlēt.* Skolotāja apstiprina skolēnu atbildi un pieraksta abus vārdus uz tāfeles. Skolotāja aicina skolēnus secināt, ka grāmatu tēli ir tie paši cilvēki, kurus mēs dzīvē varam sastapt. Tie ir tikai cilvēki, kuru likteņus lasot, mēs iepazīstamies ar viņu domām, jūtām un iespaidiem.

Skolotāja pateicās skolēniem par stundas darbu, lūdz nodot darbu izvērtēšanai (9. pielikums). Skolotāja norāda, ka šī bija pēdējā stunda par šo tematu, bet skolēniem vēl būs mājasdarbs – uzrakstīt vēstuli Laurai vai Rūdolfam, skolēni var brīvi izvēlēties to grāmatas tēlu, kuram viņuprāt būtu kaut kas jāpasaka (10 pielikums). Skolotāja norāda, ka katru vēstuli izvērtēs pēc šādiem kritērijiem: satura, ortogrāfijas, interpunkcijas un stila.

Secinājumi par stundas norisi: Diplomande uzskata, ka mācību stunda ir izdevusies, skolēni bija gatavi stundas darbam un viegli saprata to, ko viņiem nepieciešams šajā stundā veikt. Skolēni nebaidījās iesaistīties mācību dialogā ar skolotāju, it īpaši tāpēc, ka nebija “pareizo” un

“nepareizo” atbilžu – skolēni varēja brīvi izteikties. Diplomande domā, ka šāda veida stunda ir atbilstoša, lai noslēgtu vairāku stundu ilgo darbu ar Regīnas Ezeras romānu “Aka”, jo tā nav darbietilpīga, bet gan tāda, kas skolēniem liktu aizdomāties un sasaistīt romānu ar reālo dzīvi. Skolotāja cer, ka tā ļāva skolēniem nonākt pie secinājuma, ka grāmatas lasīt ir vērtīgi, jo tās māca par svarīgām vērtībām un palīdz nonākt pie būtiskām atziņām, it īpaši, ja tās var sasaistīt ar kaut ko sev aktuālu.

5. SKOLOTĀJAS UN SKOLĒNU SADARBĪBAS REZULTĀTU IZVĒRTĒJUMS

Izstrādājot un plānojot mācību stundas Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšanai, diplomdarba autores mērķis bija skolēnus mudināt izlasīt Regīnas Ezeras romānu “Aka” un palīdzēt viņiem izprast un analizēt romāna saturu. Tādēji arī skolēnos radīt emocionālu reakciju – līdzpārdzīvojumu romāna tēliem un viņu likteņiem. Diplomande vēlējas, lai skolēni pārdomātu patiesas mīlestības un pienākuma būtisko nozīmi cilvēku dzīvēs, tādējādi arī gūstot svarīgas dzīves atziņas un rosinot skolēnus saskatīt un pārdomāt sev tuvās un nozīmīgās vērtības.

Šīs tēmas apguvei diplomande paredzēja 5 mācību stundas. Tēmas apguves laikā tika paredzēti vairāki uzdevumi, kur katrs no tiem mērķtiecīgi skolēnus vadītu diplomandes iecerētā mērķa sasniegšanai un skolēnu zināšanu un prasmju pilnveidošanai.

Vispirms, lai noskaidrotu skolēnu spējas patstāvīgi strādāt ar romānu, tika uzdots to izlasīt, kā arī atbildēt uz skolotājas jau iepriekš nosauktajiem jautājumiem. Lai gan tas bija diezgan laikietilpīgs darbs, tomēr tā kā tas tika uzdots laicīgi, skolēniem ar to nebija nekādu problēmu. Strādāt mājās pie šāda veida uzdevuma arī bija daudz vieglāk, jo stundā skolēni nereti traucē viens otram koncentrēties. Tomēr šim darbam bija arī negatīvais aspekts, tā kā tas tika uzdots mājās, daudzi izmantoja šo izdevību, lai to neizpildītu.

Jānorāda arī tas, ka visi turpmākie skolotājas centieni šos skolēnus mudināt izlasīt romānu bija neveiksmīgi. Arī pēc tam skolēniem nebija interese to darīt, lai uzlabotu savu vērtējumu.

Šis lielā apjoma darbs tiem, kas to bija veikuši, kļuva par pamatu nākamās stundas darbam, gan arī skolēnu grupu darbam. Tas ļāva skolēniem ieraudzīt to, cik dažādi katrs strādā ar romānu un tā analīzi, kā arī mācīja, kā šo visu informāciju apkopot, veidojot grupu darbu. Pēc diplomandes domām, grupu darba veikšana, *Venna diagrammas* aizpildīšana, kā arī vēstules rakstīšana bija skolēnu spējām atbilstoši un viņu vēlmēm piemēroti darbi. Viņa arī uzskata, ka šāda veida darbi ļauj skolēniem izpausties gan intelektuāli, gan radoši, dodot iespēju paust savas domas, gutās atziņas un sniegt vērtējumu.

Labojot un analizējot skolēnu paveikto, diplomande secināja, ka tie skolēni, kas bija veikuši visus nepieciešamos darbus, ir sekmīgi strādājuši un ir sasnieguši diplomandes izvirzīto mērķi. Viņa uzskata, ka šie skolēni aktīvi iesaistījās mācību procesā, labprāt darbojās gan grupās,

gan individuāli, tādējādi gūstot svarīgas dzīves atziņas, saskatot un pārdomājot arī sev tuvās un nozīmīgās vērtības.

Salīdzinot un analizējot skolēnu atbildes gan no grupu darba, gan vēstules vienam no romāna galvenajiem varoņiem, kā arī ņemot vērā pārējo skolēnu izteiktās domas, var secināt, ka skolēni vienprātīgi uzskata, ka Laura pieņēmusi nepareizo lēmumu. Tāpat izvērtējot jauniešu domas par mūsdienu sabiedrību un tās rīcību šādā situācijā atbilde ir viena – mūsdienās cilvēki vairs neizvēlētos kā Laura. Saprotams, ka skolēni vadījušies pēc tā, kas cilvēku šādā situācijā darītu laimīgāku. Tomēr diplomande novēroja, ka skolēni arī ņēma vērā tā laika situāciju, Lauras profesiju, sabiedrības uzskatus, tādējādi cenšoties izprast Lauras rīcības pamatojumu un izjūtas, kas viņā valdīja lēmuma pieņemšanas mirklī, tādā veidā radot līdzpārdzīvojumu. Ja skolēni pirms tam nebūtu iedomājušies, ka cilvēks var pieņemt šādu lēmumu, tad tagad viņi saprata, kādu lomu cilvēka dzīvē var spēlēt pienākums kā vērtība, tādējādi parādot atbildības sajūtu pret ģimeni un tuvajiem cilvēkiem.

Iepazīstoties ar jauniešu pausto viedokli un atziņām pēc romāna lasīšanas, analīzes un pārdomāšanas, diplomdarba autore secina, ka skolēni ir pārdomājuši mīlestības, pienākuma un laimes lomu cilvēka dzīvē. Lai gan skolēni saprata Lauras izvēli, skolēni apgalvoja, ka cilvēkam jādomā arī par sevi. Cilvēkam ir pašam jābūt laimīgam, lai laimīgi būtu arī apkārtējie un sev tuvākie. Arī sava laime ir jāuzskata par būtisku.

Diplomandai ir ļoti žēl, ka ne visi skolēni vēlējās sasniegt šo izvirzīto mērķi un tā arī neizlasīja romānu, bet tas jau bija paredzams, jo gan pati diplomande ar to bija saskārusies, vadot citas literatūras stundas, gan arī viņu literatūras skolotāja zināja, ka tas notiek regulāri. Pozitīvi bija tas, ka šiem skolēniem tika piedāvāts alternatīvs darbs, ko skolēni arī labprāt veica. Diplomande jūtās vīlusies, ka nespēja radīt skolēnus vēlmi un interesi izlasīt romānu vai vismaz noskatīties filmu. Turklāt diplomande uzskata, ka ir ļoti grūti mainīt šādus skolēnu paradumus tādiem skolēniem, kuriem atzīmes neinteresē un kuri mācās vidusskolas pēdējā klasē. Šādi skolēni uzskata sevi jau par pieaugušiem cilvēkiem, tādēļ ir grūti ietekmēt skolēnu uzskatus un nostāju pret literatūru kā mācību priekšmetu un skolu vispārīgi. Sasniegt vēlamo mērķi grūtāku padarīja arī tas, ka šīs tēmas apguve norisinājās neilgi pirms mācību gada noslēguma un valsts eksāmeniem.

Šīs tēmas apguves laikā diplomande pārliecinājās par to, ka viņas izvirzītie pieņēmumi par to, kā norisināsies mācību process šajā klasē, bija pareizi. Jau iepriekš tika paredzēts, ka daļa

skolēnu var nenonākt līdz vēlamajam rezultātam, jo nesniegs nepieciešamo atdevi un nebūs ieinteresēti veikt visus darbus. Tomēr diplomande uzskata, ka šie skolēni tāpat guva ko vērtīgu šīs tēmas apguves laikā – caur skolotājas un skolēnu stāstījumu iepazīnās ar galveno informāciju par romānu, tā saturu un sižetu, kā arī spēja pārdomāt sev svarīgās dzīves vērtības.

Diplomande uzskata, ka izstrādājot un plānojot mācību stundas Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšanai, viņa pilnveidoja savas profesionālās zināšanas un prasmes turpmākam darbam skolā. Sadarbību ar skolēniem viņa vērtē diezgan augstu, jo tika izveidotas pozitīvas savstarpējās attiecības, kas balstījās uz saskarsmes prieku un izpratni vienam par otru. Diplomande arī apzinājās, cik pateisi elastīgam un prasmīgam skolotājam ir jābūt darbā ar skolēniem.

Izstrādātajā mācību metodiskās sistēmas variantā turpmāk būtu nepieciešams ieviest tādas metodes, kas palīdzētu jebkuram skolotājam nodrošināt to, ka visi klases skolēni sasniedz šī metodiskā sistēmas varianta mērķi. Nenoliedzami ir problemātiski tāda apjoma darbus apgūt īsā laika periodā un tikai izmantojot to laiku, kas ir pieejams mācību stundās un ir iekļauts mācību programmās. Diplomande uzskata, ka viena no iespējām, kā atrisināt šo problēmu, būtu nodrošināt to, ka šai tēmas apguvei tiktu veltīts vairāk laika. Tas tajā pašā laikā nozīmētu mazāku stundu skaitu citai tēmai, tāpēc nebūtu optimālā izvēle visās klasēs. Lai izvairītos no visa romāna lasīšanas, diplomande izvirza divus priekšlikumus. Pirmkārt, skolotāja varētu sagatavot skolēniem konkrētus romāna fragmentus, ko lasīt, tādējādi ietaupot laiku un labāk noturot skolēnu interesi. Otrkārt, iespējams skolēnus iepazīstināt ar romāna ekranizāciju “Ezera sonāti” un tās fragmentiem. Protams, fragmentu lasīšanu vai skatīšanos nevar salīdzināt ar visa romāna izlasīšanu, tomēr situācijā, kad atvēlētais laiks šai tēmai ir diezgan maz, tā varētu kļūt par lielisku alternatīvu.

Diplomande uzskata, ka viņas izvirzītais pētījuma mērķis ir sasniegts un uzdevumi ir izpildīti, lai gan daļa skolēnu nebija izlasījuši romānu un to arī necentās izdarīt, otra daļa aktīvi iesaistījās mācību procesā, labprāt darbojās gan grupās, gan individuāli, tādējādi gūstot svarīgas dzīves atziņas, saskatot un pārdomājot arī sev tuvās un nozīmīgās vērtības.

SECINĀJUMI

1. Literatūrai kā mācību priekšmetam ir īpaša vieta skolā un skolas mācību saturā, jo tas ir viens no dziļākajiem un visaptverošākajiem mācību priekšmetiem, tā galvenais uzdevums ir veidot un izkopt cilvēka garīgo pasauli, radīt līdzpārdzīvojumu, aktualizēt, pilnveidot un nostiprināt skolēnu vērtību sistēmu.
2. Regīna Ezera ir sarežģīta personība, kura latviešu literatūrā pazīstama kā viena no izcilākajām 20. gadsimta prozaiķēm. Meistarīga, neizdibināma, daudzšķautņaina, bet tajā pašā laikā arī vienkārša personība.
3. Skolotājam ir īpaši jāpārdomā informācijas pasniegšanas veids, lai tas maksimāli saistītu un noturētu skolēnu uzmanību, tādējādi nodrošinot to, ka sniegtā informācija pēc iespējas ilgāk saglabātos viņu atmiņā.
4. Apskatot apjomīga satura darbus, skolotājam ir jāatrod veids, kā radīt skolēnos interesi izlasīt daiļdarbu. Svarīgi ir ne tikai skolotājiem, bet arī skolēniem plānot laiku tā, lai to varētu nesteidzīgi izdarīt, jo lielā steigā zūd īstais literatūras baudījuma prieks.
5. Regīnas Ezeras romāna “Aka” galvenā tēma, kas ir nelaimīga mīlestība un pienākums pret sev tuvākajiem cilvēkiem, ir aktuāla arī vidusskolas vecumposma skolēniem. Tas lika skolēniem izjust līdzpārdzīvojumu, tādējādi gūstot svarīgas dzīves atziņas, saskatot un pārdomājot arī sev tuvās un nozīmīgās vērtības.
6. Skolēni dod priekšroku grupu darbiem, tas viņiem palīdz būt atvērtākiem, māca izteikt savu viedokli un uzklaut citus, kamēr individuālajos uzdevumos, skolēni spēj vairāk koncentrēties, pārdomāt sev svarīgo un strukturēt informāciju. Arī radoša tipa uzdevumi ir tie, kur skolēniem labprāt patīk izpausties un parādīt savu viedokli un spējas.
7. Analizējot un izvērtējot skolotājas un skolēnu sadarbību, diplomande secina, ka skolēni ir pārdomājuši romānā ietvertās atziņas, izvērtējot savu attieksmi pret tām. Tādējādi pētījuma mērķis – skolēnos radīt emocionālu līdzpārdzīvojumu romāna tēliem un viņu likteņiem, liekot pārdomāt patiesas mīlestības un pienākuma būtisko nozīmi cilvēku dzīvēs – pēc diplomdarba autores domām, ir sasniegts. Tas nav vienīgais pareizais variants šīs tēmas apgūvē, tomēr pārbaudīts un ieteicams izmantošanai.

AVOTU UN IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Bels, A. Gājiens uz „Zemdegām”. No: *Ezera, R. Saulespuķes no pērnās vasaras*. Rīga: Liesma, 1980. 5.-9.lpp.
2. Berelis, G. *Latviešu literatūras vēsture: No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999. 329 lpp.
3. Berelis, G. Regīna Ezera, prozas vecene, jeb apmātība. No: *Raksti: 1. sēj.* Rīga: Nordik, 2000. 5.-24.lpp.
4. Čamane, I., Špona A. *Audzinašana. Pašaudzināšana*. Rīga: RaKa, 2009., 260 lpp.
5. Dokumentālais cikls *Rakstnieks tuvplānā : Regīna Ezera*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.
6. Elango, A., Indre, K., Koemetss, E., Tamma, L. *Psiholoģijas un pedagogijas pamati*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1984., 116 lpp.
7. Ezera, R. *Aka*. Rīga: “Liesma”, 1972, 300 lpp.
8. Ezera, R. Mazliet patiesības. Nedaudz melu... No: *Mellupe, Anita. 21 likteņstāsts*. Rīga : Likteņstāsti, 2007. 9.-30.lpp.
9. Gaile, M. *Literatūras mācīšanas metodika*. Rīga: Zvaigzne, 1973, 253 lpp.
10. Ikstena, N. *Esamība ar Regīnu*. Rīga: Dienas Grāmata, 2007. 165 lp.
11. Jugāne, V. *Kritikas gadagrāmata:... ko es atzīstu par labu esam...* Rīga: Liesma, 134.-155. lpp.
12. Kārklis R. *Literatūras mācīšanas pamatprincipi*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1981, 100 lpp
13. *Latviešu rakstnieku portreti 70. - 80. gadi*. Autoru kolektīvs. Rīga: Zinātne, 1994., 264 lpp.
14. Rudzītis, J. *Literatūras mācības skolā*. Rīga: RaKa, 2000, 334 lpp.
15. Smilktiņa, B. *Ilūzijas un spēles*. Rīga: Zinātne, 2005. 73.-91. lpp.
16. Tabūns, B. *Regīna Ezera*. Rīga: Liesma, 1980. 240 lpp.
17. Tabūns, B. Tautas rakstniece Regīna Ezera. No: *Mūsdienu latviešu padomju literatūra*. Rīga: Zinātne, 1985. 160.-179.lpp.
18. Vālodze, A. Regīna Ezera. No: *Literatūra 12. klasei: eksperimentāla mācību grāmata*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997. 206.-232.lpp.
19. Zimule Ē. *Literatūras skolotājs*. No: *Literatūras mācīšanas metodika*. Rīga: Zvaigzne, 1991, 35.-38. lpp.

PIELIKUMI

1. pielikums: Anketa skolēniem.

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Paldies par atsaucību!

2. pielikums: Skolēnu aizpildītās anketas.

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Manuprāt, tas ir vajadzīgs priekšmets. Lasot, mēs iemācāmies daudz jaunu vārdu, šī papildinām savu vārdu krājumu, varam labāk noformulēt savas domas, sakarīgāk izteikt teikumus. Tomēr arī lasīšanu vajadzētu pamācīt, jo šis nav vienīgais mācību priekšmets un nav arī tik daudz būtu laika, lai to visu veltētu lasīšanai.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Patīk grupu darbi, veidot prezentāciju plakātus, patīk lasīt ~~stāstus~~ romānus ar klasesbiedriem lūgus vai ko citu. Tā kā man vislabāk patīk grupu darbi, es uzskatu, ka tos vajadzētu biežāk, tamdēļ, ka šādi mēs veikmāk atkaņšāmies, mācāmies komunicēt.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Es grāmatas neļasu bieži, bet ja to daru, tad kādu grāmatu, kas mani īpaši ieinteresējis. Neļabprāt to daru, tad, ja tā ir obligāta un grāmata mani neinteresē.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Šī rakstniece ir raksturojis daudz romānus. Daudzi ir arī manā grāmatu plauktā mājā, bet jāatzīst, ka nesmu tos lasījis.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Literatūra man man mīļākais mācību priekšmets, taču man patīk iepazīties ar dažādiem ārzemju un latviešu autoriem un viņu darbiem, par kuriem es iepriekš nebiju dzirdējusi. Daudz vairāk patīk un padodas dziedo-
lu un darbu analīzei.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Visinteresantāk, manuprāt, ir iepazīties ar autora, dzejnieka personību, dzīves gājumu, dažādiem darbiem, jo tādejādi var labāk izprast autoru, kā, piemēram, varētu nodarēt rakstot eksāmenu.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Iepriekš grāmatas lasīt bieži, taču šogad ir nācies lasīt tikai skolā. Ja lasu grāmatas, tad parasti cenšos tās izlasīt dienas laikā, ja nu grāmatas nav sarakstījis Tolstojs (jo viņa grāmatas ir diezgan apjomīgas)

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Jau iepriekš biju lasījusi dažus R. Ezeras darbus, taču par viņu pašu neko nezinu.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Mana attieksme ir vidēja, jo mani diezko nepievilina grāmatas, dzeja un t.l. Var teikt, ka mana attieksme ir neitrāla.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

diktatūras stundā patīk darbs grupās, ja tad skolotāja neaizliedz runāt. Var arī sarunāties ar klasesbiedriem.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Grāmatu lasīšana nav mana stiprā puse. Bet lasu gandrīz visu kas nepieciešams obligātajā literatūrā, bet ne vienmēr sūnāku izlasīt.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Viņas sniegums ir izcilš gan romāniskā, gan īsprasē, tik biju dzirdējies viņas darbi ir lasāmi un lasot viņas darbu var ļoti iedziļināties. Rakstniecei ir ļals talants

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Man patīk literatūra, bet vairums obligātās literatūras grāmatas nav interesantas un tāpēc lasīšana padodas sliktāk. Interesanti uzzināt par dažādiem autoriem un viņu darbiem.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Rādītie darbi. Piemēram plakātu veidošanu, prezentācijas par autoriem un viņu darbiem. Ja grāmata, stāsts vai daļa likās man interesanta, tad patīk arī to visu analizēt un izrunāt, izprast personāžus un galveno domu.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Cenšos grāmatas lasīt vienā rāvienā, sevīdāk varu ātri pazaudēt interesi, parīšam atmetot grāmatu. Ja grāmata neliekas interesanta (obligātā literatūra), tad parasti velku izlasīšanu līdz beigām.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Bija lasījusi tikai viņas romānu "Aka". Godīgi sakot, romāns man nav patīcis. Sākums nelielā mērā saprotams, tāpēc galveno domu man grūti izprast. Beigas arī nesaprotamas. Vairums darbību (diāloģi un vēstījumi) likās lieki un nesaprotami. Varbūt vienkārši nav mans. Par puisi R. Ezeru gandrīz neko neesmu dzirdējusi, kā arī par viņas citiem darbiem.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Pēc manām domām literatūra ir diezgan interesants priekšmets, bet tā ir aktuāls no tā, ka to lasa, jo ja ir nāda interesanta tēma, tad ir vērts iet mācīties.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Man patīk grupu darbi, man patīk izvērtēt darbus un diskutēt, un arī to domā citi.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Es parasti lasu grāmatas atklātā, lai varu koncentrēties lasīšanai. Ja man grāmata patīk, tad es varu diezgan ātri izlasīt, bet ja ir pretēji, tad ir diezgan grūti.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Neapņemas jogaikām režim, bet viņas darbi diezgan atbilst no priekšmācību darbiem.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Man literatūra īsti neinteresē, nav īsti lietas kas man interesētu literatūrā. Literatūrai nelūtu jābūt mācību priekšmetam.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Jālasīt labas stāstus, tāpēc na tas ir fun. Stādāt grupās un lasīt stāstus laimā,

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

NELASU!!!

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Pilnīgi nera, melle, pirms viņa darbu.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Negatīva literatūra kā mācību priekšmets. Negatīvi neko analizēt un izpaust salas darus. Negatīva literatūras priekšmets, jo neinteresē vēsturi un pozitīvas vērtības par kuriem ir jārunā. Tā nav manas mācības interese. Būtu literatūru kā tēmas in negatīvās un tāpēc nav pret to interese.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Labāk man patīk, ja tiek pārskatīti kādi izlasīti grāmatas. Patīk par grāmatu aprunāties.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Grāmatas lasu ļoti reti, jo nav priekš tā laika. Būtu grāmatas tikai tad, kad būtu jālasa to lasīt.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Regīna Ezeras ir pazīstama bijusī rakstniece, kura ir populāra arī grāmatu "Aka" un citu daiļrades darbiem. Daudzām patīk R. Ezeras arī izdotā filma "Ezera Sande", kas ir balstīta uz "Aka" grāmatu. Piemērot personai in izlasīt romāni un kuras var lasīt un izbaudīt.

Paldies par atsaucību!

Anketa

Lūdzu, sniedz atbildes uz šiem jautājumiem, lai veiksmīgi uzsāktu rakstnieces Regīnas Ezeras personības un daiļrades apskatu literatūras mācību stundās!

1. Kāda ir tava attieksme pret literatūru kā mācību priekšmetu? Pamato savu atbildi!

Nepatīk literatūru kā mācību priekšmetu. Nepatīk to analizēt un izpaust savas domas. Nepatīk literatūras priekšmetu, jo neinteresē vēsture un pozitīvas vērtības par kuriem ir jārunā. Tā nav mana mācību interese. Šogad literatūru tīnas ir negatīvas un tāpēc nav pret to interese.

2. Ko tev vislabāk patīk darīt literatūras mācību stundās? Pamato savu atbildi!

Labāk man patīk, ja tiek pārskatīti kādas izlasītā grāmatas. Patīk par grāmatu apspriest viedokli.

3. Raksturo savus grāmatu lasīšanas paradumus!

Grāmatas lasu ļoti reti, jo nav priekš tā laika. Ielasu grāmatas tikai tad, kad izsūtīju to bērniem darīt.

4. Ko tu zini par latviešu rakstnieci Regīnu Ezeru un viņas daiļradi?

Regīna Ezeras ir pazīstama bijušā rakstniece, kura bija in populāra bijuši arī grāmatu "Aka" un citiem daiļrades darbiem. Man vien patīk R. Ezeras arī izdotā filma "Ezera Sirds", kas ir balstīta uz "Aka" grāmatu. Manprāt rakstniecei ir izveidoti romāni un runas var lasīt un izskaidrot.

Paldies par atsaucību!

3. pielikums: Izdales materiāls skolēniem par Regīnu ezeru.

REGĪNA EZERA

“Vai, piemēram, esmu laba vai slikta? Kā to ņem. Es nesmēķēju, toties labprāt dzeru konjaku. Maz guļu, toties daudz staigāju kājām. Labprāt gatavoju ēst, bet virtuvē man valda haoss. Uz grīdas – nešķirojot orientācijas un virzienus – es klāju avīzes, lai mazgātu iespējami retāk. Pipari man stāv bundziņā ar uzrakstu “čai”, un gludināšanu es vienmēr pamanos uzkraut citiem. Esmu aizmāršīga, tādēļ uz zīmītēm pati sev rakstu atgādinošas pamācības, kas kurobrīd jādara. Nelabprāt uzstājos no tribīnēm, taču uzstādamās izjūtu sadistisku baudu, ka pat augsta ranga klātesošajiem manī klausīties ir pienākums, turpretim mājās manī klausīties pienākums ir vienīgi sunim. Uzskatu sevi par ateisti, bet, kad apdedzinu roku un izsaucos “Jēzus”, uzreiz atceros, ka esmu katoliete. Ielas šķērsoju ļoti piesardzīgi, toties mašīnā man patīk joņot lielos ātrumos ar kritiskām situācijām, bet, saprotams, teicamu stūresvīru, jo esmu gatava lauzt sprandu sava prieka pēc, taču neesmu gatava nosisties cita nemākulības dēļ. Man ļoti patīk izsauciens “Ak, es neesmu nekas!”, tomēr nepanesu, ka citi to saka par mani, tāpēc pamanos apsteigt citus. Esmu spilgti izteikta heteroseksuāla būtne un aizraujos tikai ar vīriešiem. Vienmēr samīļos kādā un nostrādāju muļķības. Pēc tam plēšu matus, mēģinu stāvēt uz galvas un pat staigāt pa ūdens virsu, labi zinot, ka tas ir neiespējami. Nozvēros uzrakstīt grāmatu, kas patiktu visiem, lai gan zinu, ka arī tas ir neiespējami.”

“Mans pseidonīms ir Ezera. Kad man vaicā, kālab kādreiz to izvēlējos, vairs nespēju atcerēties. Iespējams tāpēc, ka upe aizskrien un neatgriežas, bet ezerā ir kaut kas vienlīdz mainīgs un pastāvīgs. Tajā piedzimst un atkal nogrimst gadalaiki, pamostas lēkts un aizmiegs riets.”

“Vēl tik jaunai, tik daudz jau viņai bijis – divi vīri, trīs bērni. Pilnas slodzes rakstnieces dzīve – publikācijas, grāmatas, plēnumi, sapulces, tikšanās ar lasītājiem. Pilnas slodzes ģimenes budžeta dzīve – viņa ir galvenā pelnītāja. Pilnas slodzes mājas dzīve – tīrīt, gatavot, gludināt, mazgāt, šūt, pucēt, gādāt, ravēt, konservēt un tā joprojām.” (par autori 38 gadu vecumā)

(Fragmenti no Noras Ikstenas grāmatas “Esamība ar Regīnu”)

“Rakstīšana ir vienīgais attaisnojums viņas dzīvei, ja ne, tad jāliekas kapā. Nedzīvot vienkārši dzīvošanas pēc, bet izdzīvot spēju uzrakstīt, kam nekas cits nav liekams blakus.”

/N. Ikstena/

“Ezeras izvairība ir visai daiļrunīga. Tā varētu liecināt, ka katrs romāns kā unikāls un neatkārtojams daiļdarbs rada vienlīdz unikālu un tikai šim tekstam piemērotu žanra definīciju. Vai, kas ir visticamāk, Ezera uzskata, ka viņas proza atrodas starp žanriem – tie nav nedz stāsti, nedz romāni, bet gan “kaut kas cits”, kas, kā jau teikts, pats rada savu žanra definīciju.”

/G. Berelis/

“Regīnas Ezeras varoņi ir tādi paši kā mēs. Nu, ja nu ne tieši tādi paši kā mēs, tad vismaz kā mūsu paziņas, radi, draugi, tuvinieki, laikabiedri. Rakstniece pazīst vidi, vēl vairāk, viņa rada vidi, vēl vairāk, viņa radīto vidi iemūžina, līdz ar to piešķirot attēlotajiem notikumiem dokumentalitātes skanējumu.”

/A. Bels/

4. pielikums: Skolotājas stāstījums par Regīnas Ezeras personību un daiļradi.

Regīna Ezera dzimusi 1930. gada 20. decembrī Rīgā. Dzimusi ka Regīna Šamreto, precējusies – Lasenberga, bet vēlāk – Kindzule. Viņas tēvs ir bijis galdnieks, bet māte – profesionāla medmāsa.

R. Ezerā rit daudzu tautu asinis, kā viņa pati atzīst – viņa ir latviska tikai par vienu ceturtdaļu. Viņas ģimene runājusi vietējo poļu žargonā, rakstniece pati vēlāk atzinusi, ka bērnībā viņa praktiski ir bijusi bez valodas. Pareizi runāt latviešu valodā viņa ir iemācījusies tikai skolā.

1944. gada 1. oktobrī, trīspadsmit gadu vecumā, ar ģimeni izbrauca uz Vāciju. Atgriežoties Latvijā, turpināja mācības, iestājusies Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes Žurnālistikas nodaļā. Otrajā kursā gribējusi iet prom, studēt kaut ko citu, tomēr pabeigusi augstskolu. Līdztekus mācībām strādājusi žurnālā “Bērnība” un “Pionieris”.

Jau 1951. gadā, kad Regīna bija tikai otrā kursa studente, viņai piedzima meita Inese, otrā meita Ilze dzimst četrus gadus vēlāk – tūlīt pēc studiju beigšanas. Trešā meita vēl pēc diviem gadiem. Meitas māti atceras kā lielisku pavāru, gudru sievieti un vistuvāko dvēseles draugu.

Bijusi divreiz precējusies. Pirmais vīrs – bijušais leģionārs, bet otrais – bijušais čehists. Ar otro vīru sākusi dzīvot, kad vēl formāli nebija šķīrusies. Šis uzvārdu juceklis viņu pamudināja pieņemt pseidonīmu un publicēties ar to, tādēļ 50. gados, kad Regīna ienāk literatūrā, viņa pieņem uzvārdu Ezera.

Regīna Ezera tiek uzskatīta par vienu no svarīgākajām 20. gadsimta psiholoģiskās prozas autorēm, bet darbojusies visos žanros. Stāsts “Pat īkšķis nelīdzēja” (1955) žurnālā “Bērnība” – pirmā publikācija. “Un ceļš vēl kūp” (1961) – pirmā īsprozas grāmata. Kopš 1961. gada gandrīz vai katru gadu iznāksusi grāmata, šajā gadā arī rakstnieci pieņēma Rakstnieku savienībā.

Kopā sarakstījusi vairāk nekā 20 grāmatas. Regīna Ezera savā mūžā sarakstījusi stāstus, noveles, romānus, dullos stāstus, zooloģiskās noveles, stundu kalendāru, dienasgrāmatu, biogrāfisko monologu, tetraloģiju, miniatūras, apceres, tēlojumus, odas, kā arī mīlestības vēstules adresētas Gunāram Priedem, ko pēc autores nāves publicēja meita Aija Vālodze ar iepriekšēju mātes atļauju.

Cilvēka un dabas mijiedarbība, dzīvības skaistums un daudzveidība, cilvēka, it īpaši sievietas būtība, iekšējās dzīves daudzšķautņainība – galvenās tēmas viņas darbos. Vairāki no darbiem ir arī ekranizēti. No tiem vispazīstamākais ir romāna “Aka” ekranizējums ar nosaukumu “Ezera sonāte”.

Pievērsoties romānam “Aka, jāmin, ka tas guva plašu rezonansi sabiedrībā un arī kritiķu vidū. Par romānu sprieda, to vērtējot pēc visdažādākajiem kritērijiem, jo katrs kritiķis romānā spēja rast kaut ko savu. Nenoliedzami tam ir liela loma autorei daiļradē, it īpaši tāpēc, ka radies Regīnas Ezeras nelaimīgās mīlestības rezultātā pret dramaturgu Gunāru Priedi. Tajā autore izvirzīja sev uzdevumu atklāt cilvēka īstumu un dziļumu.

Tēli un to attiecības

- ▶ Raksturojiet tēlus!
- ▶ Kādas attiecības pastāvēja starp šiem tēliem?
- ▶ Papildiniet savas atbildes, izmantojot citātus no romāna!

7

Romāna problēmas

- ▶ Kādas problēmas parādās romānā?
- ▶ Kā romāna tēli rīkojās, lai tās risinātu?

8

PALDIES PAR UZMANĪBU!

9

1. punctajuns.

Darvotājam konsultācija laukos, ar mācību un darbu vājo
ēzeļu. Pārņem mācību materiālu, visu pabeidzot un
Darvotājam no viņa nepareģo. Šis darbs jāpabeidz
dramāti cilvēkiem laukos. Pārņem darvotājam laukos,
kad cilvēki iznācēja kolhozos.

2. punkta juns.

Viņš - izstādītājs, izstādītājs, tam lāsīca, darvotājam,
darvotājam. "Izstādītājam viņš izstādītājam, izstādītājam
vienam. Darvotājam viņš izstādītājam, izstādītājam
Egļu. Darvotājam viņš izstādītājam, izstādītājam
vestuļi, kas bija paredzēti darvotājam.
Darvotājam viņš izstādītājam. Pārņem darvotājam un viņam
būvē. Darvotājam viņš izstādītājam. Darvotājam viņš izstādītājam,
nosēdētājam viņš izstādītājam. Darvotājam viņš izstādītājam,
darvotājam.

Pudols - darvotājam, gādā darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

Viņš - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

Fidls - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

Haris - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

Haris - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

Viņš - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

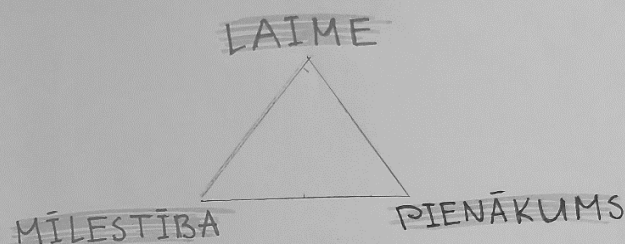
Haris - darvotājam, darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam, darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

10. punkta juns.

Problema bija par to, ka darvotājam jāpabeidz darvotājam,
darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam. Darvotājam darvotājam, darvotājam,
darvotājam darvotājam.

7. pielikums: Skolēnu izstrādātie grupu darbi.

Laipe ir pozitīva emocija, kurai raksturīga pacīlātības sajūta un prieks. Romānā Laurai laime parādījās, kad viņai bija iespēja aizmirst par problēmām un vīru, kas sēd cietumā, kā arī, kad viņa pavada laiku ar Rūdolfu, taču Laura ne vienmēr bija laimīga, jo viņai kāds atgādināja vai arī viņa pati atcerējās Riču. Turpretim, Rūdolfs laimi izjuta pavadot laiku ne tikai ar Lauru, bet arī ar viņas bērniem - Māri un Zeigu, jo viņš pats bija atsvešinājies no sava dēla. Laura jutās laimīga blakus Rūdolfam, jo viņu mīlēja, bet to neizrādīja. Lauras laime bija klusa.

Dziļas un noturīgas jūtas pret kādu, kas nāk no cilvēka iekšējās pasaules. Izpaudās starp Rūdolfu un Lauru tikai Laura īpaši to neizpauca pienākuma sajūtas dēļ, bet Rūdolfs tikmēr savu mīlestību izpauca vairāk. Rūdolfa mīlestība izpaudās mazos, bet nozīmīgos darbos, piemēram, atbraucot paraf Laurai uz autobusa pieturu, aizvedot mātīti, rūpējoties par viņas bērniem. Alvine mīlēja savu dēlu un savu zīdītu cūtiņu atkāšot viņa sastrādātos darbus, vairāk vaļņojot Lauru nekā pašu Riču.

Rīcība, kuru nosauca indivīda morālās normas.

Romānā pienākums izpaudās brīžos, kad Laura gaidīja vīru atgriešanos no cietuma, tāpēc arī viņa bija noslēgtāka pret Rūdolfu kā arī citiem. Pienākuma sajūta nelāva Laurai būt patiesi laimīgai. Sirdsapziņa liedza pilnīgi atklāt jūtas pret Rūdolfu. Laurai pienākums ir rūpēties par bērniem un palīdzēt Alvinei saimniecībā. Rūdolfa pienākums, kā jau ārstam, ir palīdzēt cilvēkiem. Viņš apmeklēja Zeigu kad tā slimoja, un apskatīja Māra savainoto kāju.

Laura izvēlējās savu vīru nevis Rūdolfu pienākumu dēļ un arī bērnu dēļ. Laurai bija vēl Alvine, tāpēc arī palika Tomarinos, smeļot kaut kādu atbalstu Alvinei un mēlojot par vēstuli saturu, mūnot, ka Ričs raksta arī par savu mammu. Laura prioritāte bērnu labklājība, nevis savu laimi. Tas liecina, ka Laura vairāk vadās pēc prāta nevis pēc sirds. Cilvēki mūsdienās vairāk ir nosliekti uz savu laimi nevis pienākumiem. Cilvēki ir egoistiskāki un vairāk domā par savu labklājību. Mūsdiņāt, mūsdienās sievietē, kas nonākusi Lauras situācijā, ļaubs mīlestību un pamēsta savu vīru.

LAURAS ATIEKSME.

Laures atieksme ir pret tēlu un slukta
viesi, pret savu vīru un Rūdolfu, tādī
veidā, kad Laures vīrs ir ceturā, un
viena ir tu ļoti apņemas, kad viņa kas
kādu kāmeģi, ar vīru vīrus un ceturā
kad vēstrodāt ir tas Laura, kad vīrs
nav ir ceturā, kad Laura, ir spēcīgas
Rūdolfs tur nav, tuar patīcama, Bet tur
ir mēģēšana Laura, kad Rūdolfs un
Rūdolfs, kad Laura.

KO LIEGINA LAURAS ATIEKSME PRET VPĀR VĪŅU.

Laures atieksme lieģina par to vīģa Laura
kura ir ceturā, Laura kura kad Laura un
Rūdolfs. Bet arā, kad Laura, kad vīrs ir
ceturā, kad vīrs, kad vīrs, kad vīrs.
Kad vīrs, kad vīrs, kad vīrs, kad vīrs.
Kad vīrs, kad vīrs, kad vīrs, kad vīrs.
Bet pācē, kad Laura, kad Laura.

LAURAS PIENĀKUMS.

Laures pienākums lieģa ceturā, kad
vīrs, kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.

LAURAS LĒMUMS UN KĀPĒTS.

Laures lēmums lieģa pācē, kad Laura, kad
vīrs, kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.

VAI MŪZDIENĀS TAS IR

AKTUĀLI?

Mūzdienas dabīgi ir aktuāli, kad Laura, kad
vīrs, kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.
Kad Laura, kad Laura, kad Laura.

Laires, mīlestības, pīnākumu atpoguļojums R. Ezeras romānā „Aka”.

Laires

1. Laurašs laire bija uīras bērni un bērni, kad uīra aizmirsa par Riču un bēdās Rūdolfā valdīnājumam.
2. Laura oīrajā plānā lina laimi, uīra tos uīta izuīlējās pīnākumu un uīstīctību ģimēni.
3. Laura bija laimīga ar bērniem, bet tomēr uīstīctību ar Rūdolfu, jo uīpi uīpai lina jūtās atūal jaunai un kaīstai, aizmirsa par mōblīnām, kuma radīja Ričs.

Mīlestība

1. Mīlestība no Laurašs romānā pīdās pret bērniem un Rūdolfu.
2. Mīlestība pret bērniem bija patīsa un atpīlāta. Pret Rūdolfu bija apīpīta, jo Laura laidīpās un jūtās uīmsīga to īpaīst, jo uīra bija uīstīctība Ričam.
3. Pret Riču uīpa jūtās helija patīsa, jo kuma uīpi bija dīpīta, Laura saprata, ka uīra kēmt. Laura īzjūta jūtās pret Rūdolfu, kas pīnīta uīnu mī oīra, bet uīra kēmtu pās no Laura pīnākuma bet uīstīctība.

Pīnākums

1. Laura uīpīnī palīsa mājās un palīdēja uīros darbos, dāīja doībus kas uīpai helija kēmta jūdara.
2. Laura bija līla pīnākuma īpīlāta, tāpēc uīpa līdēja ar laimi. hīvīti bija patīsa, kas kēmtam uīlīctība palīdēt.
3. Laura īzjūta pīnākumu pret ģimēni, jo Ričs helija blakus, tāpēc, ka uīpa jūtās uīmsīga par notīuīro helīmi.

Laurašs tīnumš-

Laura pīnīema tīnumšs reīst ar Rūdolfu, jo īzjūta līla pīnākumu pret ģimēni. Dīna uī uīlējās īzjūmt ģimēni, jo jūtās uīm dīrī par to uīmsīga. hīvīti laidīpās, ka uīlīta atūartotīs pīgāīnes notīkumi.

Laura šav uīglīpīta, kēmtas lai uī oī gādī līm lījūī uīlīgtī.

Mīsdīēras-

Mīsdīēras, mīsdīēras dīlīuī uīns šav tī uīstīctīgtī, uīpaīnē xnotē dāvāī īrdīgtī, šavī pīnākumuīm.

Mīsdīēras uīns šav tī oīas ētīnas kōmas, dīlīuī īl gotī uīglīpīgtī un īl uīlīuī uīpat līuīgtī.

Kas ir laime?

Laime ir visaugstākais cilvēca apmierinājums un dzīve, tā ir mānīšis, dzīves jēga un sociāla vērtība. Pateicēti par laimi saņemamās nasecības un labvēlības atgriešanos dzīvē, kas dzīvojamā sociālā stāvoklī un veselības stāvoklī. Mēs varam sasniegt labāku dzīvi, ja mēs varam nodrošināt attiecīgu apstākļus.

Daudzi cilvēki domā, ka, ja viņiem būtu pietiekami daudz naudas, tad viņi būtu laimīgi, bet tie cilvēki, kuriem ir pietiekami daudz naudas, dzīvi ir laimīgi. Tādā gadījumā, kad mēs varam nodrošināt labākus apstākļus, mēs varam nodrošināt labāku dzīvi.

Ja katrs cilvēks to sapņot, tad mēs varam nodrošināt labāku dzīvi. Mēs varam nodrošināt labāku dzīvi, ja mēs varam nodrošināt labākus apstākļus un citus faktorus, kas ir saistīti ar laimi. Katrs jutīs vajadzību, ja mēs varam nodrošināt labākus apstākļus.

Laimes sajūta ir viens no pozitīvajiem psiholoģiskajiem faktoriem, kas ir saistīti ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Kas ir laime?

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

Laime ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi. Tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi, un tā ir sajūta, kas ir saistīta ar laimi.

9. pielikums: Skolēnu aizpildītās Venna diagrammas.

Manas vērtības

- mīlestība
- ģimene
- veselība
- uzticība
- atbildība
- cieņa
- laime

Romāna vērtību pasaule

- mīlestība
- ģimene
- pienākums
- itgūtība
- cieņa
- darbs
- atbildība

ģimene, mīlestība, atbildība

Šis tūs vērtības man ir vismazākās, jo, ja nebūtu šīs vērtības tad es nevarētu dzīvot tālāk dzīvei un daļai man vajadzētu.

Ja nebūtu šīs vērtības tad būtu daudzas problēmas. Man ir vajadzīga mīlestība un ģimene, jo ar to es jūtos mierīgāka! Laime ir galvenā vērtība un viņiem ir labi.

Manas vērtības

- ģimene;
- mīlestība;
- uzticība;
- veselība;
- itgūtība;
- draudzība.

Romāna vērtību pasaule

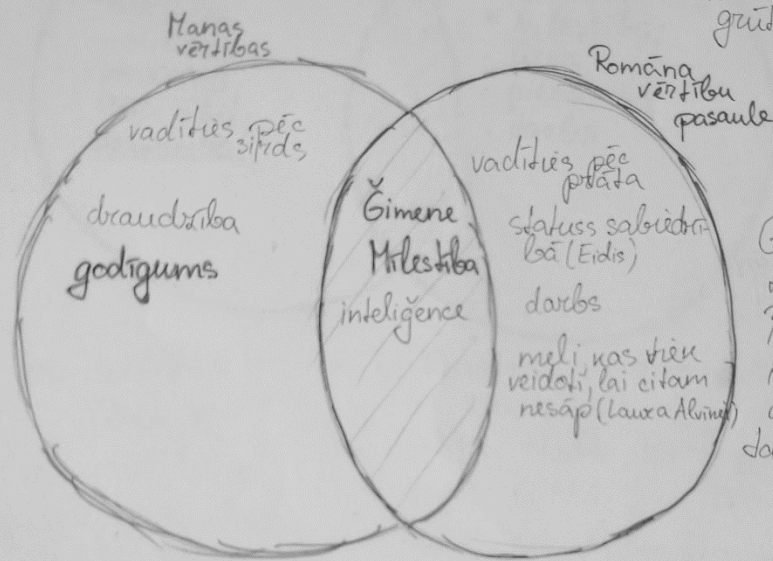
- ģimene;
- mīlestība;
- cieņa;
- pienākums;
- darbs.

ģimene, mīlestība

Man šīs tūs vērtības ir svarīgākas, jo ģimene un draugi dzīvē ir lielākais atbalsts, jo bez tiem dzīve nebūtu iedomājama. Mīlestība ir svarīga, jo tā padarā laimīgāku un ar to viss šķiet labāks.

Romānā šīs tūs vērtības ir svarīgākas, jo pirmajā vietā tiem ir liels pienākums pret ģimeni un apkārtējiem cilvēkiem. Mīlestība pret ģimeni romānā tiek ļoti augstu vērtēta.

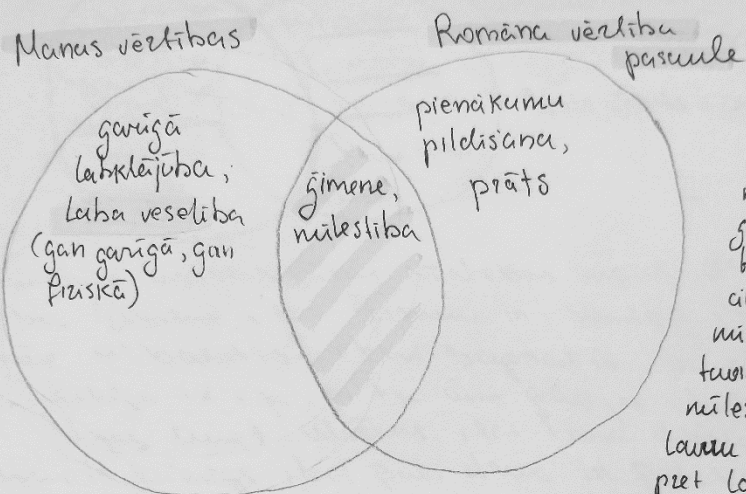
12.12.

Ģimene - man šī ir vislielākā vērtība, jo ģimene ir mans balsts un spēns grūdos brīžos.

Mīlestība - šī vērtība arī ir ļoti svarīga, jo manuprāt, bez mīlestības cilvēks vienkārši, agrī vai vēl, nomirs.

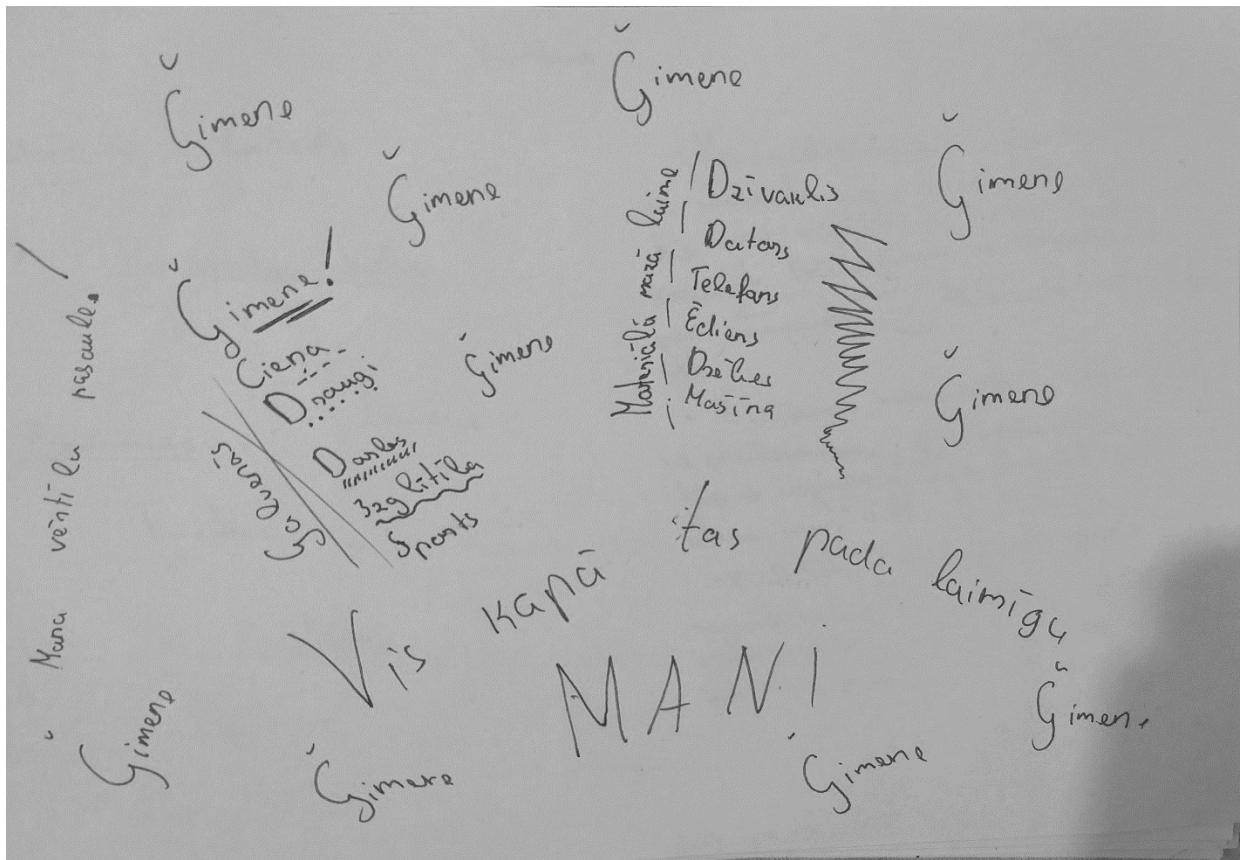
Godīgums - man ir būtisks, jo augstu vērtēju patiesību, ja pat tā ir svarīga. Nepatīk darīt ilūzijas, kurās pats neapzinās, jo tās vadījis tas, kurš sameloja.

Mīlestība - bez mīlestības nebūtu garīgā labklājība, tāpēc tā ir svarīga cilvēkiem. Man tā ir mīlestība pret sev tuviem cilvēkiem. Romānā mīlestība izpaužas starp Lauru un Rūdolfu, kā arī pret Lauras bērniem.

Garīgā labklājība - tas arī ir ļoti būtisks, jo ar veselu prātu daļēji arī has spozāka. Ja esam nomākti, nelielam saviem spēkiem, tad panākumus gūt nav iespējams. Ir svarīgi, lai garīgi mēs iustos labi līdz ar prātu.

Ģimene - tas ir tas, kas vienu, tu nejuties vientuļs ja tev pēkšņus kāds ir. Tu jūties atbalstīts. Ģimene ir viena no galvenajām vērtībām un bez tās mēs būtu nomākti un daļēji gūstāk būtu tuviem.

Vērtības.

• Drošība
 • Gimene

• Cēņa
 • Veselība

• 329 krtība
 • Dzīvoklis

• 329 krtība
 • lojalitāte

• mīlestība

• Manā dzīvē lielu vērtību ieliek drošība, tā man pada laimes sajūtu un tā aizpilda kādu daļu no manas dzīves. Kā arī drošība, man dot arī citas manas dzīves suvirgākos vērtības - cēņu, lojalitāti un mīlestību.

• 329 krtība man ir ļoti liela vērtība. Tā man paliek domāt par šo un domāt domāt ko vairāk, tā mēģinām kļūt vairākās veselās.

• Dzīvoklis ir manas dzīves visizteiktākā vērtība, ja ja tas man nebūtu, es jau būtu nomirsusi un beidzās.

10. pielikums: Skolēnu vēstules romāna “Aka” galvenajai varonei/varonim.

Rūdolfam!

Labdien Rūdolf, Jums raksta Sandra, kura dzīvo netālu no Tomariņu mājām. Pēdējās dienās ciematā klīst baumas, ka starp Jums un Lauru veidojās attiecības, kā arī problēmas saistībā par to. Vai tā ir taisnība? Vai tā ir taisnība, ka Laurai Jūs patīkat, bet tomēr Jūs atgrūž un nevēlas būt ar Jums kopā? Vai tā ir tiesa, ka Laura Jūs atgrūž savas ģimenes dēļ?

Kaimiņš Pēteris bija teicis, ka ejot garām Tomariņiem nejauši bija dzirdējis Jūsu un Lauras sarunu vakar vakarā pie akas. Jūs esat savā starpā runājuši par iemesliem, kāpēc nevarat būt kopā. Pēteris dzirdēja, ka Laura nevēlas nodot savu ģimeni un it īpaši savu vīru Riču, kas tagad ir cietumā, tāpēc viņa nespēj būt kopā ar Jums un mainīt savu dzīvi kājām gaisā. Pēteris redzēja kā Jūs aizbraucāt prom no Tomariņu mājām. Jums to nevajadzēja darīt. Jums bija tur jāpaliek, bet Jūs padevāties. Ciematā daudzi ļaudis nojauta un pamanīja, ka Laura nemīl Riču, jo viņš viņu nepadarīja laimīgu un viņš ir liels dzērājs. Visi zināja, ka Laurai vajag kādu, kas par viņu rūpētos, raizētos un būtu viņai vienmēr blakus. Ciemats ļoti ievēroja, ka Jūs būtu tas cilvēks, kas padarītu Lauru un viņas bērnus laimīgus un dzīvespriecīgus. Es uzskatu, ka Jums vajadzēja palikt pie Lauras un parādīt to, ka Jūs bez viņas nevarat dzīvot un Jūs viņu mīlat. Jums vajadzēja ieskaidrot viņai, ka Ričs nav to vērts un viņa ar viņu nebūtu nekad laimīga. Saprotu ļoti labi, ka viņa nevēlējās nodot savu ģimeni, savus bērnus un galvenais Riču, bet viņa nejutīsies nekad tik labi, cik bija esot kopā ar Jums. Uzskatu, ka nu jau ir par vēlu, lai Laurai kaut ko ieskaidrotu, bet, tomēr, varbūt Jūs varētu mēģināt atkal? Varbūt viņa tomēr pārdomātu savu rīcību? Laura ir pelnījusi būt laimīga, smaidīga, atvērta un dzīvespriecīga. Padomājiet par to Rūdolf! Tas ir to vērts.

Es novēlu Jums visu to labāko dzīvē. Lai Jums veicas ar panākumiem! Ciemats vienmēr Jūs gaidīs atpakaļ. Gaidīšu atpakaļ no Jums ziņu!

Ar cieņu,

Sandra Zvirbule

Kandavā, šī gada 13.aprīlī.

S.Zvirbule

Cienījamā Laura!

Mani sauc Līva. Man ir astoņpadsmit gadi un es esmu vidusskolas pēdējās klases skolniece. Rakstu Jums, lai izteiktu savu viedokli par Jums, Jūsu domām un rīcību, kā arī par notikumiem, kas norisinājušies laikā, kad ciematā no Jums netālu bija apmeties Rūdolfis un pirms tam.

Es zinu, ka Jūs esat skolotāja un arī divu bērnu māte, sieva vīram Ričam, kurš atrodas cietumā, un dzīvojat kopā ar vīramāti Alvīni un vīra pusmāsu Vijū. Jūs esat ļoti centīga, patstāvīga, uzņēmīga, kā arī ar nopietnību izturaties pret pienākumiem un rūpējaties par ģimeni, atstājot savu laimi otrajā vietā. Es esmu iepazinusies ar notikumiem un problēmām, kas ir saistīti ar Jūsu ģimeni, Riču un Rūdolfu.

Manuprāt, Jūsu ģimene visādā ziņā ir izcietusi daudz problēmu laika gaitā. Sākot ar to, ka Riča tēvs nogalināja Vijas tēvu greizsirdības dēļ, Riča dzeršanas problēmu, vēlāk Ričs, piedzēries, sajauca cilvēku ar lāci un nošāva to acu neskaidrības dēļ, kā arī dzīvi pēc šiem traģiskajiem notikumiem, ieskaitot to, ka Riča sūtītās vēstules lasījāt tā, it kā tās būtu domātas visiem, nevis tikai Jums. Ir saprotams, ka esat pārdzīvojusi daudz un Jūsu dzīve nav viegla. Vīrs Jūs pievīla un katru dienu par viņu Jums atgādina viņa māte Alvīne, kura nemaz nezina, ka viņas dēls pēc viņu pēdējā strīda nemaz neinteresējas par māti, un Jums ir jātēlo, ka vēl joprojām vīru mīlat. Neskatoties uz to, es apbrīnoju, ka spējat savu pienākumu pildīt kā sieva un būt uzticīga viņam pēc visiem pārdzīvojumiem. Es saprotu, ka izšķiršanās no vīra izjauktu arī visu pārējo ģimeni, bet tomēr domāju, ka nevajadzētu pakļauties tādām ciešanām. Mums ir dota tikai viena dzīve, un tas būtu skumji, ja mēs nemēģinātu to nodzīvot pēc iespējas laimīgāk.

Savukārt, attiecībā ar Rūdolfu, manuprāt, Jūs rīkojāties muļķīgi. Jums abiem vienam pret otru bija jūtas, bet Jūs tās apspiedāt, lai paliktu uzticīga nožēlojamam vīram, kuru Jūs pat nemīlat. Protams, te ir saistība ar pienākuma pildīšanu pret vīru un ģimeni un vēlme to saglabāt, jo pēc tam Jūs justos vainīga, bet dzīvē cilvēki reti atrod cilvēku, kas tik ļoti "pievelk", tāpēc šāda izdevība mīlēt un būt laimīgai ir jāizmanto, nevis jāupurējas citiem. Neskatoties uz to, es tomēr arī saprotu Jūsu izvēli palikt uzticīgai ģimenei, lai saglabātu normālu dzīvi bērniem un darītu viņus laimīgus.

Es pilnībā saprotu Jūsu rīcību, bet, manuprāt, tomēr būtu rīkojusies citādāk nekā Jūs. Jebkurā gadījumā es ceru, ka Jūs nenožēlosiet savu izvēli un spēsiat atrast laimi arī bez cilvēka, kuru mīlat, bet kopā ar bērniem, kas jūsos rada prieku.

Ar cieņu,

Līva

Rīgā 2019. gada 8. maijā.

L. K.

Sveika, Laura!

Upesgalā, noklausoties kādu sarunu, dzirdēju par Tevi. Parasti sarunas nenoklausos, taču pilsētas sievietes runāja tik skaļi, ka bija neiespējami to nenoklausīties. Par mani Tu neko nezini, varbūt labāk būtu, ja es atklātu tikai savu vārdu. Tomēr varu šo to pastāstīt par sevi, lai Tev rastos priekšstats par cilvēku, kura vēstuli Tu šobrīd lasi. Es esmu skolniece, taču drīz pienāks beigas manam pēdējam vidusskolas gadam. Drīz vien būšu studente. Savā brīvajā laikā es lasu grāmatas, pārsvarā klasikas. Vairāk gan nezinu, ko par sevi pastāstīt.

Dzirdēju, ka Tu audzini divus bērnus (vārdus gan nedzirdēju). Zinu arī to, ka Tavs vīrs Ričs pašlaik ir ieslodzījumā. Ak, ko gan vēl es neuzzināju! Dzirdēju, ka Tev veidojās romāns ar dakteri Rūdolfu. Nezinu, kā sievietes tādu informāciju ieguva – laikam jau baumas Upesgalā ātri izplatās. Par Tavām attiecībām ar abiem vīriešiem es daudz nezinu, taču, ja dzirdētais ir taisnība, tad izvēle varētu būt sarežģīta. Es ieteiktu Tev klausīt savai sirdij, nevis prātam. Padomā ko Tu darīsi, kad atgriezīsies Tavs vīrs. Ja viņš padarīs Tavu dzīvi sliktāku un sarežģītāku, tad Tu domāsi par to, kā būtu bijis, ja Tu izdarītu citu izvēli. Jā, Taviem bērniem būtu tēvs, bet varbūt viņi Riču nemaz neatceras, un ir pieķērušies Rūdolfam.

Esi atvērtāka pret Rūdolfu. Jums var veidoties attiecības, kuras jūs abi pēc tam nenožēlosiet. Ja Tu jūties laimīga ar Rūdolfu, tad nebēdz no šīs laimes sajūtas. Ja Tevi kaut kas attiecībās neapmierina, tad pirmais solis ir komunikācija. Ja Rūdolfs ir labs, cienījams vīrietis, tad viņš Tevi uzklausīs.

Sievietes pieminēja Tavu ģimeni – vīramāti un vīra māsu. Es patiešām nespēju iedomāties, kā viņas jūtas. Kā ir zaudēt dēlu, brāli? Atbalsti Riča māti, jo viņa noteikti ilgojas pēc sava dēla, pat ja viņu attiecības nebija vislabākās.

Uz aploksnēs nenorādīju savu adresi, jo šaubos, ka vēlēšies atbildēt pavisam svešam cilvēkam, kurš nejauši ir iejaucies Tavā dzīvē.

Visu labu vēlot!

Sabīne

Sveika, Laura!

Mani sauc Roberta un es mācos 12.klasē. Nesen iepazinos ar Tavu dzīves stāstu un tādēļ rakstu Tev šo vēstuli, jo vēlējos Tev izpaust savas domas.

Zinu, ka dzīve Tavā laikā bija pavisam citādāka nekā tagad, bet es tāpat uzskatu, ka Tu pieņēmi nepareizu lēmumu. Tu domāji, ka kopā ar Rūdolfu Jums nebūtu laimes, lai gan viņš bija vienīgais, kurš kopš nelaiemes lika Tev atkal justies dzīvai. Kāpēc lai Tu to noraidītu? Vai domā, ka pēc Riča atgriešanās Tava dzīve uzlabosies? Ļoti šaubos, jo Tavas jūtas pret viņu tāpat jau sen ir izgaisušas. Varbūt Tu to dari bērnu dēļ? Bet tas arī nebūtu pareizi, bērni grib, lai Tu esi laimīga, un viņiem ir vienalga vai tas ir Rūdolfš vai Ričš. Zaiga Tev teica, ka Rūdolfš ir labs un Māris jau bija ļoti paspējis viņam pieķerties. Bet varbūt tā bija Alvīne, kas noteica Tavu izvēli. Saprotu, ka Tu nevēlētos Alvīni atstāt vienu vai klausīties visu, ko viņa pēc tam par Tevi runātu, taču dzīve ar viņu tikai ieogrūda Tevi dziļākā bedrē. Alvīnes nemiīgā Riča piesaukšana neļāva Tev notikušo aizmirst un tikt tam pāri.

Manuprāt, Tu pieļāvi lielu kļūdu un palaidi garām savu iespēju būt laimīgai. Nav vērts dzīvot dzīvi tikai pienākuma dēļ. Tava dzīve Tev ir jādzīvo priekš sevis, lai arī tādēļ Tev nāktos lauzt savu pienākumu un, varbūt, pat kāda sirdi, tas būtu tā vērts, jo Tu būtu beidzot izdarījusi kaut ko par labu sev un kļūtu laimīga.

Ar sveicieniem, Roberta.

Rīgā 1.aprīlī.

Sveicināta Laura,

Rakstu Jums, jo esmu iepazinusies ar Jūsu neparasto dzīves situāciju un apbrīnoju Jūsu lepnumu un neatlaidību. Vienmēr ir patikuši personāži ar neatlaidīgo raksturu. Domāju esat viena no tādiem personāžiem. Jūs vīrišķīgi pārvarējat grūtos dzīves brīžus, nepadodaties un spējat prātīgi visu apdomāt.

Pati esmu cilvēks, kam ir svarīgi būt pašpārliecinātai savā rīcībā, kā arī neatkarīgai no cita viedokļa. Es cenšos uzklaut citus, toties vairāk es uzticos tikai sev pašai. Neteiktu, ka esmu tikpat patstāvīga kā gribētos būt, jo pagaidām man ir par maz dzīves pieredzes. Toties, es saprotu Jūsu rīcību. Pilnībā atdoties saviem bērniem, savai ģimenei, un aizmirst par savām vajadzībām, tas, protams, ir nozīmīgs un drosmīgs solis, kuru ne katrs varēs panākt. Tas nozīmē pilnīgu atsvešinātību no citiem cilvēkiem. Toties, vai tas ir tā vērts? Varbūt tas liksies pārāk egoistiski, bet neuzskatu, ka bērni varētu būt iemesls tam, ka ir jāatsakās no savām jūtām un jāpadara savu dzīvi mokoši drūmu. Pilnīgi aiztaisīties jūtām nozīmē to, ka Jūs nekad nevarēsiet būt laimīga. Tāds upuris liekas pavisam nepamatots.

Jūsu bērni gandrīz vai neatceras savu tēvu, jo jau ilgu laiku viņš ir ieslodzījumā. Jūs pati nekad neesat patiesi mīlējusi viņu, tad kāpēc ir tā jāupurējas dēļ cilvēka, kas nav spējīgs pastāvēt ne par sevi pašu, ne par ģimeni? Kāda ir iespēja, ka atgriežoties mājās, Jūsu vīrs būs patiesi labs ģimenes galva, labs tēvs, kurš mīlēs un aizsargās Jūs un Jūsu bērnus? Pirms viņš tika cietumā, viņš daudz dzēra, kā rezultātā, arī tika cietumā, kada ir iespēja, ka atgriežoties, viņš nesāks atkal dzert un nesabojās Jums dzīvi vēl vairāk? Pēc savas pieredzes varu galvot, ka tādi cilvēki, kā Jūsu vīrs nemainās un pat, ja mainās, tad tas nenotiek uz ilgu laiku.

Tāpēc es uzskatu, ka Jums būtu jāpieņem Rūdolfas jūtas. Tā ir Jūsu vienīgā iespēja tikt prom no Tomariņu mājas un vispār šīs vietas, kurā ir tik daudz sliktu atmiņu. Pietam, Jūsu bērni ir stipri pieķērušies Rūdfam. Vai tad Jūsu vīrs varēs būt tikpat labs kā viņš? Būt mazliet egoistiskam nemaz nenozīmē būt sliktam cilvēkam, nav nekas slikts tajā, ka gribat būt laimīga.

Ar šo laikam arī beigšu. Biju priecīga Jūs iepazīt un ceru, ka Jūs ieklausīsaties manā padomā. Novēlu Jums visu to labāko un saudzējiet sevi un bērnus!

Ar cieņu,

M. K.

2019. gada 9. marts.

Sveicināta Laura!

Rakstu sakarā ar to, ka nesen esmu izlasījusi un iepazīsies ar Jūsu dzīvesstāstu, precīzāk, daļu no dzīves. Mani nomāc dažādas domas, jo vēl neesmu tik pieredzējusi kā Jūs, tāpēc rakstu Jums šo vēstuli.

Mans vārds ir Diāna. Es mācos divpadsmitajā klasē un arī dzīvoju Latvijā, gluži kā Jūs. Vasarās no Rīgas mēdzu braukt uz laukiem pie vecvecākiem, tāpat kā Rūdolfis bija braucis atpūsties no trokšņainās pilsētas uz Gobām.

Iepazīstoties ar Jūsu pārdzīvojumiem, kas atspoguļoti romānā „Aka”, es jutu lielu līdzjūtību. Jums jāatsakās un jāupurē mīlestība, laime pienākuma dēļ. Es ļoti cienu Jūsu rīcību, mūsdienās, manuprāt, maz sievietes būtu gājušas tādu pašu ceļu un palikušas gaidīt vīru no cietuma, sevišķi, ja viņš pastrādājis tādu noziegumu kā cilvēka nogalināšana. Atzīšos, ka arī rīkotos tāpat kā vairums sieviešu mūsdienās, jo, manuprāt, bērni būs laimīgāki, ja māte arī būs laimīga.

Ne mazāk mani pārsteidza Jūsu izturība attiecībā pret Alvīni. Manuprāt, ļoti pareizi ir tas, ka Jūs palīdzat vīramātei mājas darbos, bet man, kā cilvēkam, kas neieredz melus, likās nedaudz nepareizi tas, ka Jūs „piepušķojāt” Ričarda sūtītās vēstules, tādā veidā maldinot Alvīni. Iespējams, ka citiem mans viedoklis liksies skarbs, bet es dodu priekšroku skarbjai patiesībai. Kā arī jūsu dzīvesstāsta iepazīšanas gaitā mani mocīja domas par to, ko gan Jūs iesāksiet, ja Ričards, pārnākdams atpakaļ mājās no cietuma, attieksies pret māti tāpat kā iepriekš, ar tādu kā naidu. Bet viss tomēr atklājās, un Alvīnei tas nodarīja iekšējas sāpes, jo viņa bija dzīvojusi maldos, kurus radījāt Jūs. Iespējams, šobrīd, Alvīne vaino Jūs ne tikai tajā, ka viņas dēls ir cietumā, bet arī melos un ilūziju radīšanā.

Galvenais Jūsu dzīvē, protams, bija lēmums atstāt Rūdolfu. Šī lēmuma pieņemšanai noteikt bija nepieciešams savākt visu savu gribasspēku. Jūs domājāt vairāk ar galvu nekā ar sirdi, noslēdzāties, manuprāt, vairāk bērnu dēļ, jo bērniem nepieciešams tēvs. Pēc manām domām, tēvs, kas noslepkavojis kādu un sēdējis cietumā, tostarp alkoholiķis, nebūtu tas labākais bērniem. Es nesaku, ka Rūdolfis ir labākais variants, jo galu galā viņam jau ir četrpadsmitgadīgs bērns ar kuru viņam nav īpaši tuvas attiecības, bet, manuprāt, labāks nekā tēvs slepkava. Jūsu vietā es pati būtu pieņēmusi savādāku lēmumu, būtu palikusi ar Rūdolfu, pie tam, bērniem viņš arī patīk.

Mani ļoti interesē kā Jums iet un es būtu ļoti pateicīga, ja Jūs atbildētu uz šo vēstuli. Ļoti gaidīšu kādu ziņu no Jums!

*Ar cieņu,
D. O.*

2019.gada 1. janvārī.

11. pielikums: Skolēnu iegūtie punkti un vērtējumi.

Skolēns (uzvārds, vārds)	Jautājumi par romānu (30)	Grupu darbs/ eseja par laimi (20)	Vērtības (10)	Vēstule (20)	Punkti kopā (80)	Atzīme
K. L.	28	16	10	18	72	9
L. K.	22	16	10	17	65	8
O. D.	28	18	10	17	73	9
G. A.	-	15	5	-	20	2
K. M.	26	18	10	17	71	9
P. Z.	20	18	10	-	48	6
S. S.	30	18	10	17	75	9
B. M.	-	13	5	-	18	2
P. V.	-	12	5	-	17	2
B. E.	-	12	7	-	19	2
Z. K.	-	15	10	-	25	3
C. A.	-	12	4	-	16	2
H. J.	-	10	5	-	15	2
C. K.	12	10	8	-	30	4
Z. E.	-	10	4	-	14	2
E. R.	24	16	8	16	64	8
Z. E.	20	16	10	15	61	8
Š. A.	-	14	7	-	21	2

Diplomdarbs „Regīnas Ezeras romāna “Aka” iepazīšana 12. klasē” izstrādāts

LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Maija Stikute

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Dr.philol. prof. Ilze Stikāne _____ . ____ .2019.

(paraksts)

Recenzents: Dr.paed. Dagmāra Ausekle

Darbs iesniegts LU PPMF _____ . ____ .2019.

Dekāna pilnvarotā persona: studiju metodiķe Inese Ranka, _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē

____ . ____ .2019. protokola nr. _____ , vērtējums: _____

Komisijas sekretārs:

(paraksts)